ห้องสมุดกรมพัฒนาที่ดิน

กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
2564

แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสม ตามฐานข้อมูลแผนที่เกษตรเชิงรุก

AGRI-MAP

YALA

จังหวัดยะลา

ห้องสมุดกรมพัฒนาที่ดิน

คำนำ

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมานี้ได้มีการพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศมาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในด้านการเกษตรที่มีพลวัตค่อนข้างสูง และมีผลกระทบต่อประชากรจำนวนมาก กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ตระหนักถึงการนำระบบข้อมูลข่าวสารที่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตรได้มีการเข้าถึงที่สะดวกโดยเฉพาะเกษตรกร จึงได้มอบหมายให้กรมพัฒนาที่ดินเป็นหน่วยงานหลักจัดทำ “แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมตามฐานข้อมูลแผนที่เกษตรเชิงรุก (Agri-Map)” ของแต่ละจังหวัดขึ้น

Agri-Map คือ แผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก โดยบูรณาการข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรจากทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำหรับใช้เป็นเครื่องมือบริหารจัดการการเกษตรไทยอย่างมีประสิทธิภาพครอบคลุมทุกพื้นที่ มีการปรับข้อมูลให้ทันสมัย และพัฒนาเพิ่มความสะดวกการใช้งานให้เกิดการเข้าถึงข้อมูลโดยง่าย พร้อมกับสามารถติดตามข้อมูลความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้องและรอบด้าน ครอบคลุมการนำไปใช้ประโยชน์ทุกด้าน ที่สำคัญเป็นการนำเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้กับข้อมูลด้านการเกษตร ซึ่งสามารถตอบโจทย์การช่วยเหลือและแก้ปัญหาให้กับเกษตรกรในรายพื้นที่ ได้เป็นอย่างดี ใช้งานบนคอมพิวเตอร์หรือแท็บเล็ต ที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตผ่านหน้าเว็บไซต์ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ www.moac.go.th/a4policy-alltype-391191791794 หรือ https://agri-map-online.moac.go.th/ ซึ่งจะมีเอกสารคู่มือการใช้ให้ศึกษาและสามารถดาวน์โหลดได้

แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมของแต่ละจังหวัดสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เช่น โครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ โครงการเกษตรอินทรีย์ โครงการบริหารจัดการเขตเกษตรเศรษฐกิจสำหรับสินค้าเกษตรที่สำคัญ (Zoning by Agri-Map) โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ โครงการ Smart Farmer เป็นต้น และยังเป็นข้อมูลกลางในการปฏิบัติงานร่วมกันของหน่วยงานต่างๆ ในจังหวัด ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

รูปเล่มเอกสารแนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสม จังหวัดยะลา
http://www.ldd.go.th/Agri-Map/Data/S/yla.pdf

ห้องสมุดกรมพัฒนาที่ดิน

ห้องสมุดกรมพัฒนาที่ดิน

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
สารบัญ	**ก**
สารบัญตาราง	**ข**
สารบัญภาพ	**ค**
แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมของจังหวัด “ยะลา”	
1. ข้อมูลทั่วไป	1
2. การวิเคราะห์พืชเศรษฐกิจหลัก	4
2.1 ยางพารา	5
2.2 ข้าว	9
2.3 ปาล์มน้ำมัน	13
2.4 มะพร้าว	17
3. พืชเศรษฐกิจอนาคตไกลของจังหวัด	22
4. แนวทางการส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจ	24
เอกสารอ้างอิง	**29**
ภาคผนวก	**31**

ห้องสมุดกรมพัฒนาที่ดิน

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันของจังหวัดยะลา	3
ตารางที่ 2	พื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจที่มีพื้นที่ปลูกมาก 4 ลำดับแรกของจังหวัดยะลา	4
ตารางที่ 3	พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของยางพารารายอำเภอจังหวัดยะลา	6
ตารางที่ 4	พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตยางพารา	8
ตารางที่ 5	พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของข้าวรายอำเภอจังหวัดยะลา	10
ตารางที่ 6	พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตข้าว	12
ตารางที่ 7	พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของปาล์มน้ำมันรายอำเภอจังงหวัดยะลา	14
ตารางที่ 8	พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตปาล์มน้ำมัน	16
ตารางที่ 9	พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของมะพร้าวรายอำเภอจังหวัดยะลา	18
ตารางที่ 10	พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตมะพร้าว	21
ตารางผนวกที่ 1	ข้อมูลตำบลจำแนกรายอำเภอ จังหวัดยะลา	33
ตารางผนวกที่ 2	พื้นที่ชลประทานจำแนกรายอำเภอ ตำบล จังหวัดยะลา	40
ตารางผนวกที่ 3	ระดับน้ำเก็บกักของอ่างเก็บน้ำ จังหวัดยะลา	40
ตารางผนวกที่ 4	พื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินจำแนกรายอำเภอ ตำบล จังหวัดยะลา	40
ตารางผนวกที่ 5	กิจกรรมการเกษตรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จังหวัดยะลา	41
ตารางผนวกที่ 6	ทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร จังหวัดยะลา	42
ตารางผนวกที่ 7	โรงงานและแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตร จังหวัดยะลา	42

ห้องสมุดกรมพัฒนาที่ดิน

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพที่ 1	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินลำแก่น	35
ภาพที่ 2	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินนาทอน	36
ภาพที่ 3	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินรือเสาะ	37
ภาพที่ 4	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินท่าแซะ	38
ภาพที่ 5	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินยะลา	39
ภาพที่ 6	ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจยางพารา จังหวัดยะลา	43
ภาพที่ 7	พื้นที่ปลูกยางพาราบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดยะลา	44
ภาพที่ 8	ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจข้าว จังหวัดยะลา	45
ภาพที่ 9	พื้นที่ปลูกข้าวบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดยะลา	46
ภาพที่ 10	ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมัน จังหวัดยะลา	47
ภาพที่ 11	พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดยะลา	48
ภาพที่ 12	ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจมะพร้าว จังหวัดยะลา	49
ภาพที่ 13	พื้นที่ปลูกมะพร้าวบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดยะลา	50

ห้องสมุดกรมพัฒนาที่ดิน

ห้องสมุดกรมพัฒนาที่ดิน

1. ข้อมูลทั่วไป

จังหวัดยะลามีพื้นที่ 4,521.078 ตารางกิโลเมตร หรือ 2,825,674 ไร่ ตั้งอยู่ในภาคใต้ของประเทศไทย ประกอบด้วย 8 อำเภอ 58 ตำบล (ตารางผนวกที่ 1) มีจำนวนประชากร 538,602 คน (กรมการปกครอง, 2563)

1.1 อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดต่อ จังหวัดสงขลา และจังหวัดปัตตานี
ทิศใต้	ติดต่อ ประเทศมาเลเซีย
ทิศตะวันออก	ติดต่อ จังหวัดนราธิวาส และประเทศมาเลเซีย
ทิศตะวันตก	ติดต่อ จังหวัดสงขลา และประเทศมาเลเซีย

1.2 ภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศของจังหวัดยะลา มีลักษณะเป็นภูเขา เนินเขา และหุบเขา ตั้งแต่ตอนกลางจนถึงใต้สุดของจังหวัด มีที่ราบบางส่วนทางตอนเหนือของจังหวัด ได้แก่ บริเวณที่ราบแม่น้ำปัตตานีและแม่น้ำสายบุรีไหลผ่าน อยู่สูงกว่าระดับทะเลปานกลาง 100-200 เมตร พื้นที่ส่วนใหญ่ปกคลุมด้วยป่าดงดิบและสวนยางพารา มีเทือกเขาที่สำคัญอยู่ 2 เทือกเขา คือ เทือกเขาสันกาลาคีรี เริ่มจากอำเภอเบตงเป็นแนวยาวกั้นพรมแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย และเทือกเขาปิโลซึ่งเป็นเทือกเขาอยู่ภายในจังหวัด

1.3 ภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศของจังหวัดยะลาอยู่ในเขตลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือและลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ทำให้มีสภาพอากาศแบบร้อนชื้น มี 2 ฤดู คือ ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงพฤษภาคม และฤดูฝนเริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงกุมภาพันธ์ อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 23.1 องศาเซลเซียส และสูงสุดเฉลี่ย 32.7 องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 2,281.60 มิลลิเมตรต่อปี มีฝนตกเฉลี่ย 135 วันต่อปี เดือนตุลาคมพฤศจิกายน มีฝนตกชุกที่สุด

1.4 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินของจังหวัดยะลาแบ่งตามภูมิสัณฐาน ลักษณะทางธรณีวิทยา และวัตถุต้นกำเนิดดิน ได้ดังนี้

1) ที่ราบตะกอนน้ำพา (Alluvial plain) เป็นบริเวณที่ได้รับอิทธิพลของแม่น้ำหรือลำน้ำสาขา วัตถุต้นกำเนิดดินเป็นตะกอนน้ำพา (Alluvium) มีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบขนาดใหญ่สองฝั่งแม่น้ำ แต่ละฝั่งอาจมีที่ราบแบบขั้นบันไดหรือตะพักได้หลายระดับ แบ่งเป็น

(1) ตะพักลำน้ำระดับต่ำ (Low terrace) เป็นที่ลุ่ม มีสภาพพื้นที่ราบเรียบ ดินลึกมาก เนื้อดินอาจเป็นดินเหนียวละเอียดถึงดินทรายแป้งละเอียด สีเทา น้ำตาลปนเทา และน้ำตาล มีจุดประสีต่าง ๆ

ห้องสมุดกรมพัฒนาที่ดิน

การระบายน้ำค่อนข้างเลวถึงเลว เช่น ชุดดินบางนารา (Ba) ชุดดินสายบุรี (Bu) ชุดดินโคกเคียน (Ko) เป็นต้น

(2) ตะพักลำน้ำระดับกลางและระดับสูง (Middle and high terrace) เป็นที่ดอน มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาด ดินตื้นถึงชั้นกรวดลูกรังถึงดินลึกมาก เนื้อดินเป็นดินร่วนหยาบ ดินร่วนละเอียดหรือดินร่วนปนชิ้นส่วนหยาบมาก สีน้ำตาล เหลือง น้ำตาลปนแดงไปจนถึงแดง การระบายน้ำดีปานกลางถึงดี เช่น ชุดดินรือเสาะ (Ro) ชุดดินยะลา (Ya) ชุดดินท่าแซะ (Te) เป็นต้น

2) ที่ลาดเชิงเขา (Piedmont) เขา (Hill) ภูเขา (Mountain) มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดถึงเนินเขา ที่เกิดจากการที่หินผุพังสลายตัวอยู่กับที่หรือถูกเคลื่อนย้ายโดยแรงโน้มถ่วงของโลกในระยะทางใกล้ ๆ และถูกควบคุมด้วยลักษณะของโครงสร้างทางธรณีวิทยา ส่วนใหญ่พบหินปะปนในหน้าตัดดินและลอยหน้า แบ่งตามลักษณะและชนิดของหิน ดังนี้

(1) พัฒนาจากหินทราย ดินตื้นถึงชั้นเศษหินหรือหินพื้นถึงดินลึกมาก เนื้อดินเป็นทรายปนดินร่วนถึงดินร่วนปนชิ้นส่วนหยาบมาก สีแดง น้ำตาล และน้ำตาลปนแดง การระบายน้ำดีถึงมากเกินไป พบเศษหินปะปนในหน้าตัดดินหรือบนผิวดิน อาทิ ชุดดินพะโต๊ะ (Pto)

(2) พัฒนาจากกลุ่มหินตะกอนหรือหินแปรเนื้อละเอียดหรือหินในกลุ่ม ส่วนใหญ่เป็นหินดินดาน และหินฟิลไลต์ ดินตื้นถึงชั้นเศษหินหรือหินพื้นถึงดินลึกปานกลาง เนื้อดินเป็นดินเหนียวละเอียดถึงดินเหนียวปนชิ้นส่วนหยาบมาก สีน้ำตาล น้ำตาลปนแดง และน้ำตาลปนเหลือง การระบายน้ำดี พบเศษหินปะปนในหน้าตัดดินหรือบนผิวดิน อาทิ ชุดดินนาทอน (Ntn)

(3) พัฒนาจากหินอัคนีชนิดหินแกรนิต ดินตื้นถึงชั้นเศษหินหรือหินพื้นถึงดินลึกมาก เนื้อดินเป็นดินร่วนหยาบถึงดินร่วนปนชิ้นส่วนหยาบมาก สีน้ำตาล น้ำตาลปนแดง ถึงแดง การระบายน้ำดี อาทิ ชุดดินคลองนกกระทุง (Knk)

3) พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชันมากกว่าร้อยละ 35 ทรัพยากรดินมีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละพื้นที่

ซึ่งได้แสดงรายละเอียดของชุดดินที่พบมากของจังหวัดยะลา ในภาพที่ 1 - 5

1.5 สภาพการใช้ที่ดิน

สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันของจังหวัดยะลา จากฐานข้อมูลแผนที่สภาพการใช้ที่ดินของกรมพัฒนาที่ดิน (ตารางที่ 1)

ห้องสมุดกรมพัฒนาที่ดิน

ตารางที่ 1 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันของจังหวัดยะลา

ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	**83,821**	**2.97**
พื้นที่เกษตรกรรม	**1,609,727**	**56.96**
พื้นที่นา	66,739	2.36
ไม้ยืนต้น	1,343,360	47.54
ไม้ผล	199,331	7.06
พืชสวน	20	-
ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	35	-
สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	242	-
พื้นที่ป่าไม้	**1,043,218**	**36.93**
พื้นที่น้ำ	**48,982**	**1.73**
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	**39,926**	**1.41**
รวม	**2,825,674**	**100.00**

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน, 2561

1.6 พื้นที่ชลประทาน

จังหวัดยะลามีเนื้อที่ชลประทาน 16,407 ไร่ (ร้อยละ 0.58 ของพื้นที่จังหวัด) กระจายอยู่ใน 2 อำเภอมีอ่างเก็บน้ำที่สำคัญ 1 อ่าง มีศักยภาพในการเก็บกักน้ำได้รวม 1,454 ล้านลูกบาศก์เมตร อ่างเก็บน้ำที่สำคัญ คือ อ่างเก็บน้ำบางลาง มีระดับกักเก็บอยู่ที่ 1,454 ล้านลูกบาศก์เมตร (ตารางผนวกที่ 2 และตารางผนวกที่ 3)

1.7 เขตปฏิรูปที่ดิน

เขตปฏิรูปที่ดิน ในพื้นที่จังหวัดยะลา มีเนื้อที่ 63,936 ไร่ (ร้อยละ 2.26 ของพื้นที่จังหวัด) โดยอำเภอที่มีพื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินมากที่สุด ได้แก่ อำเภอกาบัง อำเภอรามัน และอำเภอยะหา ตามลำดับ (ตารางผนวกที่ 4)

1.8 การขึ้นทะเบียนเกษตรกร

จากฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรของกรมส่งเสริมการเกษตร จังหวัดยะลามีการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์ทั้งหมด ในปี 2563 จำนวน 63,399 ราย รวมพื้นที่ 668,239 ไร่ และกิจกรรมที่มีพื้นที่ปลูกมาก ได้แก่ ยางพารา ทุเรียน ข้าวนาปี และลองกอง ตามลำดับ (ตารางผนวกที่ 5)

ทะเบียนเกษตรกรพืชสมุนไพร จากฐานข้อมูลกลาง (Farmer One) ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เกษตรกรได้ขึ้นทะเบียนปลูกพืชสมุนไพรในจังหวัดยะลา พื้นที่ 262 ไร่ เกษตรกร 12 ราย

ห้องสมุดกรมพัฒนาที่ดิน

มีพืชสมุนไพรหลัก 5 ชนิด พืชสมุนไพรที่มีการปลูกมาก ได้แก่ ส้มแขก กฤษณา พริกไทย กานพลู และบอระเพ็ด ตามลำดับ (ตารางผนวกที่ 6)

1.9 ที่ตั้งโรงงานและแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตร

จังหวัดยะลา มีแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตรและสหกรณ์การเกษตรที่สำคัญจำนวน 12 แห่ง และไม่มีที่ตั้งโรงงานทางการเกษตร (ตารางผนวกที่ 7)

2. การวิเคราะห์พืชเศรษฐกิจหลัก

พืชเศรษฐกิจที่สำคัญพิจารณาจากพืชที่มีพื้นที่ปลูกมากและมีมูลค่าการส่งออกหรือแปรรูป โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประกาศพืชเศรษฐกิจ 13 ชนิดพืช ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง ยางพารา ปาล์มน้ำมัน อ้อยโรงงาน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ สับปะรดโรงงาน ลำไย เงาะ ทุเรียน มังคุด มะพร้าว และกาแฟ จากพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจดังกล่าว กรมพัฒนาที่ดินได้กำหนดระดับความเหมาะสมของพื้นที่ปลูกรายจังหวัด โดยวิเคราะห์จากสภาพพื้นที่ ลักษณะของดิน ปริมาณน้ำฝน แหล่งน้ำชลประทาน ร่วมกับการจัดการพื้นที่และลักษณะรายพืช โดยแบ่งระดับความเหมาะสมเป็น 4 ระดับ ได้แก่

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) การปลูกพืชให้ผลตอบแทนสูง

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) การปลูกพืชให้ผลตอบแทนสูง แต่พบข้อจำกัดบางประการซึ่งสามารถบริหารจัดการได้

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีข้อจำกัดการดินและน้ำ ส่งผลให้การผลิตพืชให้ผลตอบแทนต่ำ การใช้พื้นที่ต้องใช้ต้นทุนสูงในการจัดการ และมีความเสี่ยงจากน้ำท่วมและขาดน้ำ

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N)

จังหวัดยะลา มีพื้นที่พืชเศรษฐกิจสำคัญที่ปลูกมาก 4 ลำดับแรก ได้แก่ ยางพารา ข้าว ปาล์มน้ำมัน และมะพร้าว ตามลำดับ (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 พื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจที่มีพื้นที่ปลูกมาก 4 ลำดับแรกของจังหวัดยะลา

พืชเศรษฐกิจ	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละของพื้นที่เกษตรกรรม
1. ยางพารา	1,004,990	62.43
2. ข้าว	54,188	3.37
3. ปาล์มน้ำมัน	3,875	0.24
4. มะพร้าว	1,906	0.12

ที่มา: https://agri-map-online.moac.go.th, 2564

ห้องสมุดกรมพัฒนาที่ดิน

2.1 ยางพารา

ยางพาราพืชเศรษฐกิจหลักของยะลา เนื่องจากมีตลาดยางพาราขนาดใหญ่รองรับ เป็นแหล่งผลิตยางพาราที่สำคัญ ประกอบกับเกษตรกรมีความถนัดในการผลิตมาตั้งแต่อดีต จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ (ตารางที่ 3 และภาพที่ 6 - 7)

1) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกยางพารา

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 428,984 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 22.09 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอรามัน 142,451 ไร่ อำเภอยะหา 90,043 ไร่ และอำเภอเมืองยะลา 64,657 ไร่

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 137,932 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 7.10 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอยะหา 37,345 ไร่ อำเภอรามัน 27,872 ไร่ และอำเภอเมืองยะลา 23,346 ไร่

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 122,562 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 6.31 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอเบตง 49,961 ไร่ อำเภอรามัน 27,480 ไร่ และอำเภอบันนังสตา 15,568 ไร่

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 1,252,744 ไร่

2) การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกยางพาราในปัจจุบัน ซึ่งจำแนกตามชั้นความเหมาะสมของที่ดิน ได้ดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 256,138 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 59.71 ของพื้นที่ศักยภาพสูง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอรามัน 95,448 ไร่ อำเภอยะหา 60,452 ไร่ และอำเภอเมืองยะลา 31,377 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ มีเนื้อที่ 101,885 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 73.87 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอยะหา 31,249 ไร่ อำเภอรามัน 23,537 ไร่ และอำเภอเมืองยะลา 16,880 ไร่

(3) พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 105,168 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 85.81 ของพื้นที่ศักยภาพเล็กน้อย กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอเบตง 41,766 ไร่ อำเภอรามัน 26,818 ไร่ และอำเภอเมืองยะลา 13,120 ไร่

(4) พื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 541,799 ไร่

3) พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกยางพาราแต่ไม่ใช้พื้นที่ปลูก พิจารณาจากพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับการปลูกยางพารา และพื้นที่ปลูกยางพาราในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) พบว่า จังหวัดยะลามีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และความเหมาะสมปานกลาง (S2) รวมทั้งสิ้น 208,893 ไร่ กระจายอยู่ทั่วทุกอำเภอ โดยอำเภอที่มี

ห้องสมุดกรมพัฒนาที่ดิน

พื้นที่ศักยภาพคงเหลือมากที่สุด ได้แก่ อำเภอรามัน 51,338 ไร่ รองลงมา ได้แก่ อำเภอเมืองยะลา 39,746 ไร่ อำเภอยะหา 35,687 ไร่ และอำเภอบันนังสตา 31,710 ไร่ ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูงคงเหลือ (S1) มีเนื้อที่ 172,846 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 40.29 ของพื้นที่ศักยภาพสูง พบมากในอำเภอรามัน 47,003 ไร่ อำเภอเมืองยะลา 33,280 ไร่ และอำเภอยะหา 29,591 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลางคงเหลือ (S2) มีเนื้อที่ 36,047 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 26.13 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง พบมากในอำเภอเมืองยะลา 6,466 ไร่ อำเภอเบตง 6,266 ไร่ และอำเภอยะหา 6,096 ไร่

ตารางที่ 3 พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของยางพารารายอำเภอ จังหวัดยะลา

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	ระดับความเหมาะสม				
		S1	S2	S3	N	รวม
กาบัง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	25,678 (100.00%)	12,695 (100.00%)	5,032 (100.00%)	36,883 (100.00%	80,288 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	16,850 (65.62%)	10,767 (84.81%)	4,723 (93.86%)	21,471 (58.21%)	53,811 (67.02%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	8,828 (34.38%)	1,928 (15.19%)	-	-	10,756 (13.40%)
กรงปินัง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	40,586 (100.00%)	10,606 (100.00%)	-	40,435 (100.00%)	91,627 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	21,130 (52.06%)	8,155 (76.89%)	-	27,297 (67.51%)	56,582 (61.75%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	19,456 (47.94%)	2,451 (23.11%)	-	-	21,907 (23.91%)
ธารโต	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	4,004 (100.00%)	6,470 (100.00%)	4,541 (100.00%)	368,736 (100.00%)	383,751 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	823 (20.55%)	2,910 (44.98%)	2,275 (50.1%)	121,068 (32.83%)	127,076 (33.11%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	3,181 (79.45%)	3,560 (55.02%)	-	-	6,741 (1.76%)
บันนังสตา	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	48,743 (100.00%)	9,951 (100.00%	15,568 (100.00%)	231,937 (100.00%)	306,199 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	21,978 (45.09%)	5,006 (50.31%)	10,242 (65.79%)	129,650 (55.90%)	166,876 (54.50%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	26,765 (54.91%)	4,945 (49.69%)	-	-	31,710 (10.36%)

ห้องสมุดกรมพัฒนาที่ดิน

ตารางที่ 3 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	ระดับความเหมาะสม				
		S1	S2	S3	N	รวม
เบตง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	12,822 (100.00%)	9,647 (100.00%)	49,961 (100.00%)	368,384 (100.00%)	440,814 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	8,080 (63.02%)	3,381 (35.05%)	41,766 (83.6%)	175,595 (47.67%)	228,822 (51.91%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	4,742 (36.98%)	6,266 (64.95%)	-	-	11,008 (2.50%)
เมืองยะลา	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	64,657 (100.00%)	23,346 (100.00%)	13,152 (100.00%)	87,153 (100.00%)	188,308 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	31,377 (48.53%)	16,880 (72.30%)	13,120 (99.76%)	10,817 (12.41%)	72,194 (38.34%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	33,280 (51.47%)	6,466 (27.70%)	-	-	39,746 (21.11%)
ยะหา	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	90,043 (100.00%)	37,345 (100.00%)	6,828 (100.00%)	64,176 (100.00%)	198,392 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	60,452 (67.14%)	31,249 (83.68%)	6,224 (91.15%)	44,675 (69.61%)	142,600 (71.88%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	29,591 (32.86%)	6,096 (16.32%)	-	-	35,687 (17.99%)
ระมัน	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	142,451 (100.00%)	27,872 (100.00%)	27,480 (100.00%)	55,040 (100.00%)	252,843 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	95,448 (67.00%)	23,537 (4.45%)	26,818 (97.59%)	11,226 (20.40%)	157,029 (62.11%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	47,003 (33.00%)	4,335 (11.55%)	-	-	51,338 (20.30%)
รวมทั้งจังหวัด	**พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน**	**428,984 (100.00%)**	**137,932 (100.00%)**	**122,562 (100.00%)**	**1,252,74 (100.00%)**	**1,942,222 (100.00%)**
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	**256,138 (59.71%)**	**101,885 (73.87%)**	**105,168 (85.81%)**	**541,799 (43.25%)**	**1,004,990 (51.74%)**
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	**172,846 (40.29%)**	**36,047 (26.13%)**	**-**	**-**	**208,893 (10.76%)**

ห้องสมุดกรมพัฒนาที่ดิน

ทั้งนี้ ในการส่งเสริมการปลูกพืชจะพิจารณาเฉพาะพื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) เท่านั้น เนื่องจากสภาพพื้นที่ปลูกพืชตรงตามศักยภาพของดิน การลงทุนต่ำก็สามารถเพิ่มผลผลิตได้ จึงควรส่งเสริมในพื้นที่ดังกล่าว

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพพื้นที่ร่วมกับพื้นที่ปลูกพืชในปัจจุบัน พบว่า พื้นที่ที่ควรพิจารณาให้มีการปรับเปลี่ยนไปปลูกยางพารา คือ บริเวณที่เป็นพื้นที่ปลูกข้าว (S3+N) 26,432 ไร่ พื้นที่ปลูกมะพร้าว (S3) 10 ไร่ (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตยางพารา

อำเภอ	ข้าว (ไร่)			มะพร้าว (ไร่)		
	S3	N	รวม	S3	N	รวม
กาบัง	272	6	**278**	1	-	**1**
กรงปินัง	1,374	-	**1,374**	-	-	**-**
ธารโต	-	-	**-**	-	-	**-**
บันนังสตา	469	2	**471**	-	-	**-**
เบตง	2	-	**2**	-	-	**-**
เมืองยะลา	4,902	7	**4,909**	2	-	**2**
ยะหา	3,050	178	**3,228**	3	-	**3**
รามัน	15,591	579	**16,170**	4	-	**4**
รวม	**25,660**	**772**	**26,432**	**10**	**-**	**10**

4) แนวทางการจัดการ

(1) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมควรส่งเสริมการผลิต (S1 หรือ S2) ควรสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกยางพาราต่อไป เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เหมาะสม สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตและได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ซึ่งการปลูกยางพาราในพื้นที่ดังกล่าวข้างต้นสามารถนำไปสู่การต่อยอดโครงการที่สำคัญต่าง ๆ ได้ เช่น ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เกษตรแม่นยำ เป็นต้น

พื้นที่ปลูกยางพาราในบริเวณที่มีความเหมาะสมสูง (S1) คือ พื้นที่ปลูกยางพาราในที่ดินที่ไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพต่อการปลูกยางพารา ซึ่งควรสงวนไว้เป็นแหล่งปลูกยางพาราที่สำคัญของจังหวัด โดยกระจายอยู่ในอำเภอรามัน อำเภอยะหา อำเภอเมืองยะลา เป็นต้น

พื้นที่ปลูกยางพาราในบริเวณที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) คือ พื้นที่ปลูกยางพาราในที่ดินที่มีข้อจำกัดทางกายภาพบางประการต่อการปลูกยางพารา เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความเป็นกรดเป็นด่าง และแหล่งน้ำ โดยกระจายอยู่ในอำเภอยะหา อำเภอรามัน อำเภอเมืองยะลา เป็นต้น

ห้องสมุดกรมพัฒนาที่ดิน

(2) พื้นที่ที่ควรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3 หรือ N) ควรสนับสนุนให้เข้าโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม เช่น ทำการเกษตรผสมผสานหรือพืชที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่า โดยพิจารณาแหล่งรับซื้อร่วมด้วย

2.2 ข้าว

ข้าวพืชเศรษฐกิจหลักของยะลาในลำดับที่ 2 จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ (ตารางที่ 5 และภาพที่ 8 - 9)

1) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกข้าว

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) 50,990 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.63 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอเมืองยะลา 24,626 ไร่ อำเภอรามัน 23,787 ไร่ และอำเภอเบตง 2,577 ไร่

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 46,470 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.39 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอเมืองยะลา 27,890 ไร่ อำเภอรามัน 16,084 ไร่ และอำเภอยะหา 2,496 ไร่

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 25,562 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.32 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอเมืองยะลา 27,890ไร่ อำเภอรามัน 16,084 ไร่ และอำเภอยะหา 2,496 ไร่

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 1,818,214 ไร่

2) การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกข้าวในปัจจุบัน ซึ่งจำแนกตามชั้นความเหมาะสมของที่ดินได้ดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 7,941 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 15.57 ของพื้นที่ศักยภาพสูง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอรามัน 5,705 ไร่ และอำเภอเมืองยะลา 2,236 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 19,775 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 42.55 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอเมืองยะลา 9,994 ไร่ อำเภอรามัน 9,066 ไร่ และอำเภอยะหา 715 ไร่

(3) พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 25,562 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของพื้นที่ศักยภาพเล็กน้อย กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอรามัน 15,536 ไร่ อำเภอเมืองยะลา 4,882 ไร่ และอำเภอยะหา 3,037 ไร่

(4) พื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 910 ไร่

3) พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกข้าวแต่ไม่ใช้พื้นที่ปลูก พิจารณาจากพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับการปลูกข้าว และพื้นที่ปลูกข้าวในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) พบว่า จังหวัดยะลามีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และความเหมาะสมปานกลาง (S2)

ห้องสมุดกรมพัฒนาที่ดิน

รวมทั้งสิ้น 69,744 ไร่ กระจายอยู่ทั่วทุกอำเภอ โดยอำเภอที่มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือมากที่สุด ได้แก่ อำเภอเมืองยะลา 40,286 ไร่ รองลงมา ได้แก่ อำเภอรามัน 25,100 ไร่ และอำเภอเบตง 2,577 ไร่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูงคงเหลือ (S1) มีเนื้อที่ 43,049 ไร่ คิดเป็นร้อย 84.43 ของพื้นที่ศักยภาพสูง พบมากในอำเภอเมืองเมืองยะลา 22,390 ไร่ อำเภอรามัน 18,082 ไร่ และอำเภอเบตง 2,577 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลางคงเหลือ (S2) มีเนื้อที่ 26,695 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 57.45 ของพื้นที่เหมาะสมปานกลาง พบมากในอำเภอเมืองยะลา 17,896 ไร่ อำเภอรามัน 7,018 ไร่ และอำเภอยะหา 1,781 ไร่

ตารางที่ 5 พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของข้าวรายอำเภอ จังหวัดยะลา

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
กาบัง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	270 (100.00%)	79,981 (100.00%)	80,251 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	270 (100.00%)	6 (0.01%)	276 (0.34%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-
กรงปินัง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	1,368 (100.00%)	90,253 (100.00%)	91,621 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	1,368 (100.00%)	-	1,368 (1.49%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-
ธารโต	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	-	385,545 (100.00%)	385,545 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	-	-	-
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-
บันนังสตา	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	-	467 (100.00%)	305,732 (100.00%)	306,199 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	467 (100.00%)	107 (0.03%)	574 (0.19%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	-	-	-	-

ห้องสมุดกรมพัฒนาที่ดิน

ตารางที่ 5 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
เบตง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	2,577 (100.00%)	-	2 (100.00%)	437,694 (100.00%)	440,273 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	2 (100.00%)	1 (0.0002%)	3 (0.001%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	2,577 (100.00%)	-	-	-	2,577 (0.58%)
เมืองยะลา	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	24,626 (100.00%)	27,890 (100.00%)	4,882 (100.00%)	130,888 (100.00%)	188,286 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	2,236 (9.08%)	9,994 (35,83%)	4,882 (100.00%)	10 (0.01%)	17,122 (9.09%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	22,390 (90.92%)	17,896 (64.17%)	-	-	40,286 (21.40%)
ยะหา	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	2,496 (100.00%)	3,037 (100.00%)	192,840 (100.00%)	198,373 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	715 (28.65%)	3,037 (100.00%)	180 (0.09%)	3,932 (1.98%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	1,781 (71.35%)	-	-	1,781 (0.09%)
รามัน	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	23,787 (100.00%)	16,084 (100.00%)	15,536 (100.00%)	197,281 (100.00%)	252,688 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	5,705 (23.98%)	9,066 (56.37%)	15,536 (100.00%)	606 (0.31%)	30,913 (12.23%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	18,082 (46.02%)	7,018 (43.63%)	-	-	25,100 (9.93%)
รวมทั้งจังหวัด	**พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน**	**50,990 (100.00%)**	**46,470 (100.00%)**	**25,562 (100.00%)**	**1,818,214 (100.00%)**	**1,941,236 (100.00%)**
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	**7,941 (15.57%)**	**19,775 (42.55%)**	**25,562 (100.00%)**	**910 (0.05%)**	**54,187 (2.79%)**
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	**43,049 (84.43%)**	**26,695 (57.45%)**	**-**	**-**	**69,744 (3.59%)**

ห้องสมุดกรมพัฒนาที่ดิน

ทั้งนี้ ในการส่งเสริมการปลูกพืชจะพิจารณาเฉพาะพื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) เท่านั้น เนื่องจากสภาพพื้นที่ปลูกพืชตรงตามศักยภาพของดิน การลงทุนต่ำก็สามารถเพิ่มผลผลิตได้ จึงควรส่งเสริมในพื้นที่ดังกล่าว

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพพื้นที่ร่วมกับพื้นที่ปลูกพืชในปัจจุบัน พบว่า พื้นที่ที่ควรพิจารณาให้มีการปรับเปลี่ยนไปปลูกข้าว คือ บริเวณที่เป็นพื้นที่ปลูกยางพารา (S3+N) 26,501 ไร่ พื้นที่ปลูกมะพร้าว (S3+N) 164 ไร่ แต่เนื่องจากนโยบายของคณะกรรมการนโยบายบริหารจัดการข้าวต้องการรักษาดุลยภาพผลผลิตข้าว ดังนั้น จึงควรพิจารณาปลูกพืชเศรษฐกิจชนิดอื่นที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตข้าว

อำเภอ	ยางพารา (ไร่)			มะพร้าว (ไร่)		
	S3	N	รวม	S3	N	รวม
กาบัง	-	-	**-**	-	-	**-**
กรงปินัง	-	-	**-**	-	-	**-**
ธารโต	-	-	**-**	-	-	**-**
บันนังสตา	-	-	**-**	-	-	**-**
เบตง	1,795	-	**1,795**	-	2	**2**
เมืองยะลา	12,302	1	**12,303**	-	134	**134**
ยะหา	327	-	**327**	-	14	**14**
รามัน	12,076	-	**12,077**	-	14	**14**
รวม	**26,500**	**1**	**26,501**	**-**	**164**	**164**

4) แนวทางการจัดการ

(1) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมควรส่งเสริมการผลิต (S1 หรือ S2) ควรสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกข้าวต่อไป เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เหมาะสม สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตและได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ซึ่งการปลูกข้าวพื้นที่ดังกล่าวข้างต้นสามารถนำไปสู่การต่อยอดโครงการที่สำคัญต่าง ๆ ได้ เช่น เกษตรอินทรีย์ ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เกษตรแม่นยำ เป็นต้น

พื้นที่ปลูกข้าวในบริเวณที่มีความเหมาะสมสูง (S1) คือพื้นที่ปลูกข้าวในที่ดินที่ไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพต่อการปลูกข้าว ซึ่งควรสงวนไว้เป็นแหล่งปลูกข้าวที่สำคัญของจังหวัด โดยกระจายตัวมากอยู่ในอำเภอเมืองยะลา อำเภอรามัน อำเภอเบตง เป็นต้น

พื้นที่ปลูกข้าวในบริเวณที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) คือพื้นที่ปลูกข้าวในที่ดินที่มีข้อจำกัดทางกายภาพบางประการต่อการปลูกข้าว เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความเป็นกรดเป็นด่าง ความชื้น โดยกระจายอยู่ในอำเภอเมืองยะลา อำเภอรามัน อำเภอยะหา เป็นต้น

ห้องสมุดกรมพัฒนาที่ดิน

(2) พื้นที่ที่ควรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3 หรือ N) ควรสนับสนุนให้เข้าโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม เช่น เปลี่ยนชนิดพืชที่มีความเหมาะสมกว่าการปลูกข้าว มีต้นทุนที่ต่ำ และให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า เป็นต้น แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาแหล่งรับซื้อร่วมด้วย

2.3 ปาล์มน้ำมัน

ปาล์มน้ำมันพืชเศรษฐกิจหลักของยะลาในลำดับที่ 3 จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ (ตารางที่ 7 และภาพที่ 10 - 11)

1) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 355,527 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 18.30 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอรามัน 128,563 ไร่ อำเภอยะหา 77,720 ไร่ และอำเภอเมืองยะลา 57,073 ไร่

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 290,247 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 14.94 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอรามัน 77,584 ไร่ อำเภอเมืองยะลา 72,070 ไร่ และอำเภอยะหา 42,661 ไร่

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 74,469 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 3.83 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน อยู่ในอำเภอเบตง 24,744 ไร่ อำเภอรามัน 15,646 ไร่ และอำเภอยะหา 12,797 ไร่

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 1,222,022 ไร่

2) การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันในปัจจุบัน ซึ่งจำแนกตามชั้นความเหมาะสมของที่ดิน ได้ดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 2,388 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.67 ของพื้นที่ศักยภาพสูง กระจายอยู่ในอำเภอรามัน 1,509 ไร่ อำเภอเมืองยะลา 602 ไร่ และอำเภอยะหา 100 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 1,070 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.37 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอเมืองยะลา 551 ไร่ อำเภอรามัน 300 ไร่ และอำเภอเบตง 80 ไร่

(3) พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 299 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.40 ของพื้นที่ศักยภาพเล็กน้อย กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอเบตง 282 ไร่ อำเภอรามัน 15 ไร่ และอำเภอเมืองยะลา 2 ไร่

(4) พื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 118 ไร่

3) พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกปาล์มน้ำมันแต่ไม่ใช้พื้นที่ปลูก พิจารณาจากพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับการปลูกปาล์มน้ำมัน และพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) พบว่า จังหวัดยะลามีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และความเหมาะสมปานกลาง (S2) รวมทั้งสิ้น 642,316 ไร่ กระจายอยู่ทั่วทุกอำเภอ โดยอำเภอ

ห้องสมุดกรมพัฒนาที่ดิน

ที่มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือมากที่สุด ได้แก่ อำเภอรามัน 204,338 ไร่ รองลงมา ได้แก่ อำเภอเมืองยะลา 127,989 ไร่ อำเภอยะหา 120,214 ไร่ อำเภอบันนังสตา 66,427 ไร่ อำเภอกรงปินัง 50,021 ไร่ อำเภอกาบัง 35,250 ไร่ อำเภอเบตง 25,195 ไร่ และอำเภอธารโต 12,882 ไร่ ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูงคงเหลือ (S1) มีเนื้อที่ 353,139 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 99.33 ของพื้นที่ศักยภาพสูง พบมากในอำเภอรามัน 127,054 ไร่ อำเภอยะหา 77,620 ไร่ และอำเภอเมืองยะลา 56,471 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลางคงเหลือ (S2) มีเนื้อที่ 289,177 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 99.63 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง พบมากในอำเภอรามัน 7,284 ไร่ อำเภอเมืองยะลา 71,518 ไร่ และอำเภอยะหา 42,594 ไร่

ตารางที่ 7 พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของปาล์มน้ำมันรายอำเภอ จังหวัดยะลา

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
กาบัง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	17,017 (100.00%)	18,333 (100.00%)	6,801 (100.00%)	38,139 (100.00%)	80,290 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	65 (0.38%)	35 (0.19%)	-	-	100 (0.12%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	16,952 (99.62%)	18,298 (99.81%)	-	-	35,250 (43.90%)
กรงปินัง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	32,133 (100.00%)	17,929 (100.00%)	1,130 (100.00%)	40,435 (100.00%)	91,627 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	22 (0.07%)	19 (0.11%)	-	-	41 (0.04%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	32,111 (99.93%)	17,910 (99.89%)	-	-	50,021 (54.59%)
ธารโต	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	3,395 (100.00%)	9,521 (100.00%)	2,098 (100.00%)	368,736 (100.00%)	383,750 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	34 (1.00%)	-	-	-	34 (0.01%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	3,361 (99.00%)	9,521 (100.00%)	-	-	12,882 (3.36%)
บันนังสตา	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	35,238 (100.00%)	31,210 (100.00%)	6,148 (100.00%)	233,603 (100.00%)	306,199 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	3 (0.01%)	18 (0.06%)	-	4 (0.002%)	25 (0.01%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	35,235 (99.99%)	31,192 (99.94%)	-	-	66,427 (21.69%)

ห้องสมุดกรมพัฒนาที่ดิน

ตารางที่ 7 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
เบตง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	4,388 (100.00%)	20,940 (100.00%)	24,744 (100.00%)	390,742 (100.00%)	440,814 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	53 (1.21%)	80 (0.38%)	282 (1.14%)	114 (0.03%)	529 (0.12%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	4,335 (98.79%)	20,860 (99.62%)	-	-	25,195 (5.72%)
เมืองยะลา	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	57,073 (100.00%)	72,069 (100.00%)	5,106 (100.00%)	54,063 (100.00%)	188,311 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	602 (1.05%)	551 (0.76%)	2 (0.04%)	-	1,155 (0.61%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	56,471 (98.95%)	71,518 (0.76%)	-	-	127,989 (67.97%)
ยะหา	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	77,720 (100.00%)	42,661 (100.00%)	12,797 (100.00%)	65,214 (100.00%)	198,392 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	100 (0.13%)	67 (0.16%)	-	-	167 (0.08%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	77,620 (99.87%)	42,594 (99.84%)	-	-	120,214 (60.59%)
รามัน	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	128,563 (100.00%)	77,584 (100.00%)	15,646 (100.00%)	31,090 (100.00%)	252,883 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	1,509 (1.17%)	300 (0.39%)	15 (0.10%)	-	1,824 (0.72%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	127,054 (98.83%)	77,284 (99.61%)	-	-	204,338 (80.80%)
รวมทั้งจังหวัด	**พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน**	**355,527 (100.00%)**	**290,247 (100.00%)**	**74,470 (100.00%)**	**1,222,022 (100.00%)**	**1,942,266 (100.00%)**
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	**2,388 (0.67%)**	**1,070 (0.37%)**	**299 (0.40%)**	**118 (0.01%)**	**3,875 (0.20%)**
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	**353,139 (99.33%)**	**289,177 (99.63%)**	**-**	**-**	**642,316 (33.07%)**

ห้องสมุดกรมพัฒนาที่ดิน

ทั้งนี้ ในการส่งเสริมการปลูกพืชจะพิจารณาเฉพาะพื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) เท่านั้น เนื่องจากสภาพพื้นที่ปลูกพืชตรงตามศักยภาพของดิน การลงทุนต่ำก็สามารถเพิ่มผลผลิตได้ จึงควรส่งเสริมในพื้นที่ดังกล่าว

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพพื้นที่ร่วมกับพื้นที่ปลูกพืชในปัจจุบัน พบว่า พื้นที่ที่ควรพิจารณาให้มีการปรับเปลี่ยนไปปลูกปาล์มน้ำมัน คือ บริเวณที่เป็นพื้นที่ปลูกยางพารา (S3+N) 33,249 ไร่ พื้นที่ปลูกข้าว (S3+N) 26,455 ไร่ (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตปาล์มน้ำมัน

อำเภอ	ยางพารา (ไร่)			ข้าว (ไร่)		
	S3	N	รวม	S3	N	รวม
กาบัง	-	-	**-**	2	-	**2**
กรงปินัง	-	-	**-**	-	-	**-**
ธารโต	770	-	**770**	470	1	**471**
บันนังสตา	5,205	-	**5,205**	3,050	176	**3,226**
เบตง	2,024	1	**2,025**	1,375	-	**1,375**
เมืองยะลา	12,301	-	**12,301**	4,902	6	**4,908**
ยะหา	327	-	**327**	272	6	**278**
รามัน	12,621	-	**12,621**	15,603	592	**16,195**
รวม	**33,248**	**1**	**33,249**	**25,674**	**781**	**26,455**

4) แนวทางการจัดการ

(1) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมควรส่งเสริมการผลิต (S1 หรือ S2) ควรสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกปาล์มน้ำมันต่อไป เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เหมาะสม สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตและได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ซึ่งการปลูกปาล์มน้ำมันในพื้นที่ดังกล่าวข้างต้นสามารถนำไปสู่การต่อยอดโครงการที่สำคัญต่าง ๆ ได้ เช่น ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เกษตรแม่นยำ เป็นต้น

พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันในบริเวณที่มีความเหมาะสมสูง (S1) คือพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันในที่ดินที่ไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพต่อการปลูกปาล์มน้ำมันซึ่งควรสงวนไว้เป็นแหล่งปลูกปาล์มน้ำมันที่สำคัญของจังหวัด โดยกระจายอยู่ในอำเภอรามัน อำเภอยะหา อำเภอเมืองยะลา เป็นต้น

พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันในบริเวณที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) คือพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันในที่ดินที่มีข้อจำกัดทางกายภาพบางประการต่อการปลูกปาล์มน้ำมัน เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความเป็นกรดเป็นด่าง ความชื้น โดยกระจายอยู่ในอำเภอรามัน อำเภอเมืองยะลา อำเภอยะหา เป็นต้น

(2) พื้นที่ที่ควรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3 หรือ N) ควรสนับสนุนให้เข้าโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม เช่น เปลี่ยนชนิดพืชที่มีความเหมาะสมกว่าการปลูกปาล์มน้ำมันมีต้นทุนที่ต่ำ และให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า เป็นต้น แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาแหล่งรับซื้อร่วมด้วย

ห้องสมุดกรมพัฒนาที่ดิน

2.4 มะพร้าว

มะพร้าวพืชเศรษฐกิจหลักของยะลาในลำดับที่ 4 จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ (ตารางที่ 9 และภาพที่ 12 - 13)

1) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกมะพร้าว

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 89,215 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 4.59 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอรามัน 31,232 ไร่ อำเภอเมืองยะลา 25,943 ไร่ และอำเภอบันนังสตา 11,135 ไร่

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 386,958 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 19.93 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอรามัน 124,915 ไร่ อำเภอยะหา 90,509 ไร่ และอำเภอบันนังสตา 46,762 ไร่

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 100,284 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 5.17 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอยะหา 30,939 ไร่ อำเภอรามัน 11,736 ไร่ และอำเภอเบตง 11,341 ไร่

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 1,365,149 ไร่

2) การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกมะพร้าวในปัจจุบัน ซึ่งจำแนกตามชั้นความเหมาะสมของที่ดิน ได้ดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 276 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.31 ของพื้นที่ศักยภาพสูง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอรามัน 223 ไร่ อำเภอเมืองยะลา 19 ไร่ และอำเภอกรงปินัง 17 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 1,434 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.37 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอรามัน 785 ไร่ อำเภอยะหา 194 ไร่ และอำเภอเมืองยะลา 186 ไร่

(3) พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 12 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.01 ของพื้นที่ศักยภาพเล็กน้อย กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอรามัน อำเภอบังนังสตา 4 ไร่ อำเภอยะหา 3 ไร่ และเมืองยะลา 1 ไร่

(4) พื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 184 ไร่

3) พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกมะพร้าวแต่ไม่ใช้พื้นที่ปลูก พิจารณาจากพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับการปลูกมะพร้าว และพื้นที่ปลูกมะพร้าวในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) พบว่า จังหวัดยะลามีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และความเหมาะสมปานกลาง (S2) รวมทั้งสิ้น 474,463 ไร่ กระจายอยู่ทั่วทุกอำเภอ โดยอำเภอที่มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือมากที่สุด ได้แก่ อำเภอรามัน 155,139 ไร่ รองลงมา ได้แก่ อำเภอยะหา 95,036 ไร่ อำเภอเมืองยะลา 72,499 ไร่ อำเภอบันนังสตา 57,841 ไร่ อำเภอกรงปินัง 42,177 ไร่

ห้องสมุดกรมพัฒนาที่ดิน

อำเภอกาบัง 27,065 ไร่ อำเภอเบตง 20,737 ไร่ และอำเภอธารโต 3,969 ไร่ ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูงคงเหลือ (S1) มีเนื้อที่ 88,939 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 99.69 ของพื้นที่ศักยภาพสูง พบมากในอำเภอรามัน 31,009 ไร่ อำเภอเมืองยะลา 25,924 ไร่ และอำเภอบันนังสตา 11,125 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลางคงเหลือ (S2) มีเนื้อที่ 385,524 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 99.63 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง พบมากในอำเภอรามัน 124,130 ไร่ อำเภอยะหา 90,315 ไร่ และอำเภอบันนังสตา 46,716 ไร่

ตารางที่ 9 พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของมะพร้าวรายอำเภอ จังหวัดยะลา

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
กาบัง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	6,170 (100.00%)	20,970 (100.00%)	11,216 (100.00%)	41,916 (100.00%)	80,272 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	75 (0.36%)	-	5 (0.01%)	80 (0.09%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	6,170 (100%)	20,895 (99.64%)	-	-	27,065 (33.72%)
กรงปินัง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	7,680 (100.00%)	34,569 (100.00%)	8,958 (100.00%)	40,435 (100.00%)	91,642 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	17 (0.22%)	55 (0.16%)	-	-	72 (0.08%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	7,663 (99.78%)	34,514 (99.84%)	-	-	42,177 (46.02%)

ห้องสมุดกรมพัฒนาที่ดิน

ตารางที่ 9 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
ธารโต	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	-	4,004 (100.00%)	11,011 (100.00%)	368,736 (100.00%)	383,751 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	35 (0.87%)	-	-	35 (0.01%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	-	3,969 (99.13%)	-	-	3,969 (1.03%)
บันนังสตา	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	11,135 (100.00%)	46,762 (100.00%)	9,317 (100.00%)	238,970 (100.00%)	306,184 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	10 (0.09%)	46 (0.10%)	4 (0.04%)	10 (0.004%)	70 (0.02%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	11,125 (99.91%)	46,716 (99.90%)	-	-	57,841 (18.89%)
เบตง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	2,327 (100.00%)	18,468 (100.00%)	11,341 (100.00%)	408,679 (100.00%)	440,815 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	58 (0.31%)	-	8 (0.002%)	66 (0.01%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	2,327 (100.00%)	18,410 (99.69%)	-	-	20,737 (4.70%)
เมืองยะลา	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	25,943 (100.00%)	46,761 (100.00%)	5,766 (100.00%)	109,842 (100.00%)	188,312 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	19 (0.07%)	186 (0.40%)	1 (0.02%)	134 (0.12%)	340 (0.18%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	25,924 (99.93%)	46,575 (99.60%)	-	-	72,499 (38.5%)
ยะหา	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	4,728 (100.00%)	90,509 (100.00%)	30,939 (100.00%)	72,196 (100.00%)	198,372 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	7 (0.15%)	194 (0.21%)	3 (0.01%)	13 (0.02%)	217 (0.11%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	4,721 (99.85%)	90,315 (99.79%)	-	-	95,036 (47.91%)

ห้องสมุดกรมพัฒนาที่ดิน

ตารางที่ 9 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
รามัน	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	31,232 (100.00%)	124,915 (100.00%)	11,736 (100.00%)	84,375 (100.00%)	252,258 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	223 (0.71%)	785 (0.63%)	4 (0.03%)	14 (0.02%)	1,026 (0.41%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	31,009 (99.29%)	124,130 (99.37%)	-	-	155,139 (61.5%)
รวมทั้งจังหวัด	**พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน**	**89,215 (100.00%)**	**386,958 (100.00%)**	**100,284 (100.00%)**	**1,365,149 (100.00%)**	**1,941,606 (100.00%)**
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	**276 (0.31%)**	**1,434 (0.37%)**	**12 (0.01%)**	**184 (0.01%)**	**1,906 (0.10%)**
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	**88,939 (99.69%)**	**385,524 (99.63%)**	**-**	**-**	**474,463 (24.44%)**

ทั้งนี้ ในการส่งเสริมการปลูกพืชจะพิจารณาเฉพาะพื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) เท่านั้น เนื่องจากสภาพพื้นที่ปลูกพืชตรงตามศักยภาพของดิน การลงทุนต่ำก็สามารถเพิ่มผลผลิตได้ จึงควรส่งเสริมในพื้นที่ดังกล่าว

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพพื้นที่ร่วมกับพื้นที่ปลูกพืชในปัจจุบัน พบว่า พื้นที่ที่ควรพิจารณาให้มีการปรับเปลี่ยนไปปลูกมะพร้าว คือ บริเวณที่เป็นพื้นที่ปลูกข้าว (S3+N) 26,235 ไร่ พื้นที่ปลูกยางพารา (S3+N) 2 ไร่ (ตารางที่ 10)

ห้องสมุดกรมพัฒนาที่ดิน

ตารางที่ 10 พื้นที่มีศักยภาพในการขยายการผลิตมะพร้าว

อำเภอ	ข้าว (ไร่)			ยางพารา (ไร่)		
	S3	N	รวม	S3	N	รวม
กาบัง	272	3	**275**	-	-	**-**
กรงปินัง	1,375	-	**1,375**	-	-	**-**
ธารโต	-	-	**-**	-	-	**-**
บันนังสตา	470		**470**	1	1	**2**
เบตง	2	-	**2**	-	-	**-**
เมืองยะลา	4,902	6	**4,908**	-	-	**-**
ยะหา	3,051	8	**3,059**	-	-	**-**
รามัน	15,591	555	**16,146**	-	-	**-**
รวม	**25,663**	**572**	**26,235**	**1**	**1**	**2**

4) แนวทางการจัดการ

(1) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมควรส่งเสริมการผลิต (S1 หรือ S2) ควรสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกมะพร้าวต่อไป เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เหมาะสม สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตและได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ซึ่งการปลูกมะพร้าวในพื้นที่ดังกล่าวข้างต้นสามารถนำไปสู่การต่อยอดโครงการที่สำคัญต่าง ๆ ได้ เช่น เกษตรอินทรีย์ ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เกษตรแม่นยำ เป็นต้น

พื้นที่ปลูกมะพร้าวในบริเวณที่มีความเหมาะสมสูง (S1) คือพื้นที่ปลูกมะพร้าวในที่ดินที่ไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพต่อการปลูกมะพร้าวซึ่งควรสงวนไว้เป็นแหล่งปลูกมะพร้าวที่สำคัญของจังหวัด โดยกระจายอยู่ในอำเภอรามัน อำเภอเมืองยะลา อำเภอบันนังสตา เป็นต้น

พื้นที่ปลูกมะพร้าวในบริเวณที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) คือพื้นที่ปลูกมะพร้าวในที่ดินที่มีข้อจำกัดทางกายภาพบางประการต่อการปลูกมะพร้าว เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความเป็นกรดเป็นด่างและแหล่งน้ำ โดยกระจายอยู่ในอำเภอรามัน อำเภอยะหา อำเภอบันนังสตา เป็นต้น

(2) พื้นที่ที่ควรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3 หรือ N) ควรสนับสนุนให้เข้าโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม เช่น เปลี่ยนชนิดพืชที่มีความเหมาะสมกว่าการปลูกมะพร้าว มีต้นทุนที่ต่ำ และให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า เป็นต้น แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาแหล่งรับซื้อร่วมด้วย

ห้องสมุดกรมพัฒนาที่ดิน

3. พืชเศรษฐกิจอนาคตไกลของจังหวัด

3.1 กล้วยหินบันนังสตา ได้ขึ้นทะเบียนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI : Geographical Indication) ลักษณะผลส่วนใหญ่เป็นรูปสี่เหลี่ยม แต่ผลด้านข้างสุดของหวีทั้งสองด้านมักจะเป็นรูปสามเหลี่ยม เปลือกหนา ผลดิบเปลือกสีเขียวเข้ม เมื่อสุกเปลือกสีเหลือง เนื้อแน่น ผลดิบเนื้อแข็งสีขาว ผลสุกเนื้อสีขาวอมเหลืองถึงเหลือง ไม่ติดเปลือก กล้วยหิน ยิ่งสุกงอมจะมีรสชาติออกเปรี้ยว ชาวบ้านนิยมนำกล้วยดิบมาแปรรูป เช่น ทำกล้วยฉาบ ส่วนกล้วยสุก หากต้องการบริโภคให้อร่อยต้องทำให้สุกหรือผ่านความร้อนด้วยการต้ม นึ่ง ปิ้ง ย่าง เหตุที่ชื่อว่า “กล้วยหิน” สันนิษฐานว่า เพราะกล้วยหินมีเนื้อแน่น เหนียวกว่ากล้วยอื่น ๆ และบริเวณที่กล้วยชนิดนี้เจริญเติบโตดีคือบริเวณฝั่งน้ำที่มีก้อนกรวดและก้อนหิน จึงเรียกว่า กล้วยหิน มีลำต้นเทียมสูง นำมาใช้ประโยชน์ได้ทุกส่วน เช่น หัวปลี ใบ กาบ ลำต้น จึงเหมาะสมที่เป็นพืชอนาคตไกล นิยมปลูกกล้วยหิน แซมในสวนไม้ผลที่ปลูกใหม่ โดยปลูกสับหว่างแถวเพื่อให้มีร่มเงาและความชุ่มชื้น เมื่อต้นกล้วยหินอายุปีครึ่งจะให้ผลผลิตเต็มที่ และสามารถตัดขายได้ทุก ๆ 1 เดือน

3.2 ลองกอง เป็นผลไม้พันธุ์เดียวกับลางสาด มีเปลือกหนา แต่ไม่มียางเหมือนลางสาด รวมถึงมีรสชาติที่หวานอร่อยกว่าลางสาด และลองกองที่มีชื่อเสียงและเป็นที่นิยมที่สุดนั้นก็คือ **“ลองกองตันหยงมัส”** หรือ **“ลองกองซีโป”** ลักษณะเด่นของลองกองตันหยงมัส คือ ออกผลเป็นช่อสวย เปลือกผลนุ่มคล้ายกำมะหยี่สีเหลืองทอง เนื้อล่อน เมล็ดน้อยหรือไม่มีเลย มีกลิ่นหอม และรสชาติหวานชื่นใจ และยังอุดมไปด้วยวิตามินบีและฟอสฟอรัส ลองกองเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ และจังหวัดยะลาเป็นจังหวัดที่ควรส่งเสริมมีการปลูกลองกองมากขึ้น เนื่องจากสภาพภูมิประเทศที่เหมาะแก่การปลูกและลองกองเป็นผลไม้ที่นิยมทั้งในไทยและต่างประเทศมีตลาดรองรับจำนวนมาก การปลูกลองกองจึงเป็นอีกอาชีพหนึ่งที่น่าสนใจ ที่สามารถสร้างรายได้ให้เกษตรกรได้เป็นอย่างดี

3.3 กาแฟ เป็นพืชเศรษฐกิจ อีกชนิดที่ควรส่งเสริม ให้กับเกษตรกรจังหวัดยะลา เนื่องจากกาแฟที่ปลูกในพื้นที่จังหวัดยะลา กำลังเป็นพืชทางเลือก ที่สร้างอัตลักษณ์เฉพาะตัว และสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรในพื้นที่ชายแดนใต้ ด้วยจุดเด่นของเมล็ดกาแฟโรบัสต้าที่ปลูกในพื้นที่จังหวัดยะลาจะมีค่าความหวาน และความเข้มข้นในระดับที่สูงกว่าและเหมาะสมกว่าเมื่อเทียบกับกาแฟชนิดอื่น

3.4 ทุเรียน เป็นพันธุ์ทุเรียนหมอนทองและพันธุ์ชะนี ที่มีลักษณะเด่น เมล็ดลีบเล็ก เนื้อมาก เนื้อแห้งละเอียด สีเหลืองอ่อน มีความมันมากกว่าความหวาน หอม กรอบนอกนุ่มใน

3.5 พืชสมุนไพร ด้วยนโยบายของรัฐบาลที่ให้การสนับสนุนแนวคิด BCG (Bio-Circular-Green Economy) หรือเศรษฐกิจชีวภาพ ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ พืชสมุนไพรเป็นเรื่องหนึ่งที่ได้รับความสนใจ เนื่องจากเป็นแหล่งของสารสำคัญที่นำไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เช่น การแพทย์ ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร และเครื่องสำอาง จึงสนับสนุนให้พืชสมุนไพรเป็นพืชทางเลือกในปี 2564 โดยดำเนินการภายใต้ตลาดนำการผลิต และหากทิศทางของตลาดสมุนไพรขยายตัวเพิ่มมากขึ้นจะช่วย

ห้องสมุดกรมพัฒนาที่ดิน

ให้เกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร มีรายได้และความมั่นคงในการดำรงชีพ จากฐานข้อมูล Agri-Map Online จังหวัดยะลา มีพื้นที่ศักยภาพที่สามารถส่งเสริมให้ปลูกพืชสมุนไพรได้หลายชนิด เช่น กระชายดำ ขมิ้นชัน บัวบก ไพล เป็นต้น

กระชายดำ เป็นไม้ล้มลุกมีอายุหลายปี มีเหง้าอยู่ใต้ดินเจริญเติบโตและลงหัวได้ดีในดินร่วนทราย มีการระบายน้ำดีไม่ชอบน้ำขัง ไม่ชอบแดดจัด ชอบแดดร่มรำไร เกษตรกรจึงนิยมปลูกกระชายดำระหว่างแถวไม้ยืนต้น อายุเก็บเกี่ยวของกระชายดำ ประมาณ 8-9 เดือน 1 ไร่ จะได้ผลผลิตประมาณ 1,000-2,000 กิโลกรัม โดยพื้นที่จังหวัดยะลามีพื้นที่ศักยภาพในการปลูกกระชายดำที่ระดับความเหมาะสมสูง (S1) ประมาณ 106,967 ไร่ กระจายอยู่ในอำเภอรามัน อำเภอบันนังสตา อำเภอเมืองยะลา และอำเภอยะหา ตามลำดับ

ขมิ้นชัน เป็นพืชปลูกง่าย ชอบแสงแดดจัด และมีความชื้นสูง ชอบดินร่วนซุย มีการระบายน้ำดี ไม่ชอบน้ำขัง เกษตรกรสามารถปลูกขมิ้นชันแซมในสวนเป็นการใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์ และมีรายได้ระหว่างรอการเติบโตของไม้ผล ไม้ยืนต้น โดยพื้นที่จังหวัดยะลามีพื้นที่ศักยภาพในการปลูกขมิ้นชันที่ระดับความเหมาะสมสูง (S1) ประมาณ 106,967 ไร่ กระจายอยู่ในอำเภอเมืองยะลา อำเภอรามัน อำเภอเบตง และอำเภอยะหา ตามลำดับ

บัวบก ขยายพันธุ์ได้โดยใช้เมล็ด และใช้ลำต้นหรือที่เรียกว่าไหล บัวบกสามารถขึ้นได้ดีทั้งในที่ร่มและที่โล่งแจ้ง เจริญเติบโตได้ดีในดินที่มีความอุดมสมบูรณ์และมีความชื้นในดินพอเหมาะ ในกรณีที่ต้องการปรับปรุงดินควรใส่ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยคอก ดูแลง่าย สามารถปลูกแซมระหว่างแปลงพืชหลักได้ โดยพื้นที่จังหวัดยะลามีพื้นที่ศักยภาพในการปลูกไพลที่ระดับความเหมาะสมสูง (S1) ประมาณ 8,804 ไร่ อยู่ในอำเภอเมืองยะลา

ไพล เป็นไม้ล้มลุก มีลำต้นใต้ดินเรียกว่าเหง้า มีสีเหลือง เจริญได้ดีในดินเหนียวปนทรายและดินร่วนซุย มีการระบายน้ำดี หลีกเลี่ยงดินลูกรัง และพื้นที่น้ำขัง ปลูกได้ทั้งที่แจ้งและที่ร่มรำไร ปลูกง่าย ดูแลง่าย สามารถปลูกแซมระหว่างแปลงพืชหลักได้ โดยพื้นที่จังหวัดยะลามีพื้นที่ศักยภาพในการปลูกไพลที่ระดับความเหมาะสมสูง (S1) ประมาณ 48,948 ไร่ อยู่ในอำเภอรามัน อำเภอบันนังสตา อำเภอเบตง และอำเภอธารโต ตามลำดับ

ห้องสมุดกรมพัฒนาที่ดิน

4 แนวทางการส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจ

4.1 ยางพารา

1) พื้นที่ปลูกยางพาราที่มีความเหมาะสมสูง (S1) และปัจจุบันยังปลูกยางพาราอยู่ มีเนื้อที่ 256,138 ไร่ มีพื้นที่ปลูกมากในเขตอำเภอรามัน อำเภอยะหา และอำเภอเมืองยะลา ตามลำดับ ทั้งนี้ตามมาตรการยุทธศาสตร์ยางพาราระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) เน้นให้มีการเพิ่มผลผลิตยางพาราต่อไร่ต่อปี จากปกติเฉลี่ยอยู่ที่ 224 กิโลกรัมต่อไร่ เป็น 360 กิโลกรัมต่อไร่ ภายในปี 2579 นั้น ควรมีการจัดการที่เหมาะสมในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้ การคัดเลือกพันธุ์ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และต้านทานโรค การปรับปรุงบำรุงดิน การใส่ปุ๋ยที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ การปลูกพืชแซมและพืชคลุมดินให้เหมาะสมเพราะมีผลต่อการเจริญเติบโตของยาง การบำรุงรักษา การใส่ปุ๋ย การตัดแต่งกิ่ง และเทคนิคการกรีดยางให้มีปริมาณน้ำยางสูงมีคุณภาพและตรงตามมาตรฐาน เน้นการพัฒนาการตลาดในพื้นที่ เช่น จัดตั้งจุดรับซื้อ โรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์ในพื้นที่ที่มีความเหมาะสมสูง ส่งเสริมให้เกษตรกรชาวสวนยางในพื้นที่มีความเข้มแข็ง มีการบริหารงานแบบมืออาชีพและสามารถถ่ายทอดกิจการให้กับคนรุ่นใหม่

2) พื้นที่ปลูกยางพาราที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) และปัจจุบันยังปลูกยางพาราอยู่ มีเนื้อที่ 101,885 ไร่ ส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอรามัน อำเภอยะหา และอำเภอเมืองยะลา เกษตรกรยังคงปลูกยางพาราได้ผลดี ทั้งนี้ควรสนับสนุนให้เพิ่มผลผลิตยางพารา โดยเน้นการจัดการที่เหมาะสมในเรื่องต่าง ๆ เช่นเดียวกันกับพื้นที่เหมาะสมสูง โดยเฉพาะการปรับปรุงบำรุงดิน เน้นการพัฒนาการตลาดในพื้นที่ เช่น จัดตั้งจุดรับซื้อ โรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์ในพื้นที่ที่มีความเหมาะสมปานกลางให้มากขึ้น ส่งเสริมให้มีการโค่นยางพาราที่มีอายุตั้งแต่ 25 ปี และปลูกยางพาราทดแทนในพื้นที่เดิมเช่นกันกับพื้นที่ที่มีความเหมาะสมสูง พัฒนาตลาดและช่องทางจัดจำหน่ายให้มากขึ้น โดยเน้นการแปรรูปยาง หรือไม้ยางพาราเพิ่มมากขึ้นซึ่งอาจเน้นจากชุมชนที่เข้มแข็งเป็นพื้นที่ต้นแบบ

3) พื้นที่ปลูกยางพาราในพื้นที่ไม่มีความเหมาะสม (S3 และ N) และปัจจุบันเกษตรกรยังคงใช้ที่ดินปลูกยางพาราอยู่ ทั้งนี้ควรส่งเสริมให้มีการโค่นยางพาราที่มีอายุตั้งแต่ 25 ปี และหาพืชอื่นทดแทน เช่น ไม้ผล ไม้ยืนต้น ให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่เลือกปลูกพืชชนิดใหม่ที่ให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า หรือใช้พื้นที่ผลิตพืชผัก บริโภคในครัวเรือน หรือเข้าโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map) เป็นต้น จัดหาตลาดให้กับเกษตรกรในการปลูกพืชผักทดแทน โดยอาจเริ่มจากตลาดชุมชน

4) พื้นที่ที่มีศักยภาพหรือมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกยางพารา แต่ปัจจุบันเกษตรกรไม่ได้ใช้พื้นที่ปลูกยางพารา พบว่าเกษตรกรปลูกพืชอื่นทดแทน เช่น ข้าว มะพร้าว ปาล์มน้ำมัน เป็นต้น ในส่วนนี้ควรเน้นให้เกษตรกรปลูกพืชดังกล่าวต่อไป เนื่องจากปัจจุบันตามมาตรการยุทธศาสตร์ยางพารา เน้นการลดพื้นที่การปลูกยางพาราอยู่แล้ว ฉะนั้นควรสร้างความตระหนักให้เกษตรกร

ห้องสมุดกรมพัฒนาที่ดิน

เน้นการทำการเกษตรแบบผสมผสาน หรือการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ หรือวนเกษตร เพื่อทำให้เกษตรกรสามารถใช้พื้นที่อย่างคุ้มค่ามากที่สุดต่อไป

4.2 ข้าว

1) พื้นที่ปลูกข้าวที่มีความเหมาะสมสูง (S1) และปัจจุบันยังปลูกข้าวอยู่ มีเนื้อที่ 7,941 ไร่ อยู่ในเขตอำเภอรามัน อำเภอเมืองยะลา ทั้งนี้โดยคณะอนุกรรมการพัฒนาที่ดินจังหวัดเห็นควรให้มีการเสนอแผนการใช้ที่ดินเพื่อสงวนให้เป็นแหล่งผลิตข้าวที่สำคัญของจังหวัด และมีการบริหารจัดการน้ำ ชลประทาน การจัดการดิน ปุ๋ย พันธุ์ข้าว โดยรวมกลุ่มเป็นเกษตรแปลงใหญ่ พัฒนาต่อยอดครบวงจร การตลาดในและต่างประเทศ การแปรรูป แหล่งทุน มีภาครัฐสนับสนุนการทำมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ และการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices : GAP) และเนื่องจากเป็นพื้นที่ศักยภาพสูง การปลูกพืชหลังนาจะช่วยให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น และเป็นการปรับปรุงบำรุงดิน ทั้งนี้ภาครัฐควรให้มีความรู้ความเข้าใจกับเกษตรกร โดยแนะนำว่าพื้นที่นี้เป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมต่อการปลูกข้าวจึงไม่ควรปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชชนิดอื่น หากข้าวราคาไม่ดีถ้าต้องการเปลี่ยนชนิดพืชควรเป็นพืชไร่ เพื่อที่ในอนาคตจะกลับมาทำนาได้อีก

2) พื้นที่ปลูกข้าวที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) และปัจจุบันยังปลูกข้าวอยู่ มีเนื้อที่ 19,775 ไร่ ส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอเมืองยะลา อำเภอรามัน และอำเภอยะหา หลายแห่งประสบปัญหาขาดน้ำในบางช่วงของการเพาะปลูก ควรสนับสนุนด้านการบริหารจัดการน้ำ เช่น ชลประทาน จะสร้างความมั่นใจให้กับเกษตรกรในการใช้ที่ดิน ปัญหาการทิ้งถิ่นฐานไปทำงานที่อื่นจะลดลง และพื้นที่ในเขตนี้มีความเหมาะสมสำหรับการเกษตรแบบผสมผสาน เกษตรแม่นยำหรือเกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นต้น และภาครัฐควรให้ความรู้ความเข้าใจกับเกษตรกรโดยแนะนำว่าไม่ควรปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชชนิดอื่น หากข้าวราคาไม่ดีและต้องการปรับเปลี่ยนการผลิตควรเป็นพืชไร่ เพื่อที่ว่าในอนาคตยังสามารถกลับมาทำนาได้อีก

3) พื้นที่ปลูกข้าวที่ไม่มีความเหมาะสม (S3 และ N) และปัจจุบันเกษตรกรยังคงใช้ที่ดินปลูกข้าวอยู่ ทั้งนี้ควรให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่ทำกินในพื้นที่นี้ เนื่องจากเป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม โดยสนับสนุนการปรับโครงสร้างที่ดิน ปรับปรุงบำรุงดิน สนับสนุนแหล่งน้ำ ให้เกษตรกรเลือกปลูกพืชชนิดใหม่ที่มีความเหมาะสม และให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า หรือใช้พื้นที่ผลิตอาหารเพื่อบริโภคในครัวเรือน หรือเข้าโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map) เป็นต้น

4) พื้นที่ที่มีศักยภาพหรือมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว แต่ปัจจุบันเกษตรกรไม่ได้ใช้พื้นที่ปลูกข้าว พบว่า เกษตรกรปลูกพืชอื่นทดแทน เช่น ยางพารา มะพร้าว ทั้งนี้หากพืชที่ปลูกเป็นพืชไร่ หากในอนาคตข้าวราคาดี เกษตรกรอาจกลับมาปลูกข้าวได้เหมือนเดิม แต่หากเป็นไม้ผลหรือไม้ยืนต้น การกลับมาปลูกข้าวอาจเป็นเรื่องยาก ดังนั้นอาจส่งเสริมในเรื่องของการทำเกษตรรูปแบบอื่น เช่น ทำการเกษตรแบบผสมผสานทดแทน

ห้องสมุดกรมพัฒนาที่ดิน

4.3 ปาล์มน้ำมัน

1) พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันที่มีความเหมาะสมสูง (S1) และปัจจุบันยังปลูกปาล์มน้ำมันอยู่ มีเนื้อที่ 2,388 ไร่ มีพื้นที่ปลูกมากในเขตอำเภอรามัน อำเภอเมืองยะลา และอำเภอยะหา ตามลำดับ ทั้งนี้คณะอนุกรรมการพัฒนาที่ดินจังหวัดเห็นควรให้มีการเสนอแผนการใช้ที่ดินเพื่อสงวนให้เป็นพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันที่สำคัญของจังหวัด และมีการบริหารจัดการน้ำอย่างดี รวมทั้งการจัดการดินและปุ๋ยตามมาตรฐาน ส่งเสริมให้มีการใช้ปุ๋ยให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ใช้พันธุ์ปาล์มน้ำมันที่ได้รับการรับรอง สนับสนุนการรวมกลุ่มเป็นเกษตรแปลงใหญ่ สร้างเครือข่ายในรูปแบบของสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน ลานเท กับโรงงานสกัดน้ำมัน ส่งเสริมให้ความรู้เรื่องการตัดปาล์มน้ำมันที่ได้คุณภาพ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและพัฒนาให้เกษตรกรเพาะปลูกตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices : GAP)

2) พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) และปัจจุบันยังปลูกปาล์มน้ำมันอยู่ มีเนื้อที่ 1,070 ไร่ ส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอเมืองยะลา อำเภอรามัน และอำเภอเบตง เกษตรกรยังคงปลูกปาล์มน้ำมันได้ผลดี ทั้งนี้ควรสนับสนุนด้านการบริหารจัดการน้ำ เช่น ชลประทาน แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ใช้ปัจจัยการผลิตในอัตราและช่วงเวลาที่เหมาะสม สนับสนุนพันธุ์ปาล์มน้ำมันที่ได้รับการรับรอง จะสร้างความมั่นใจให้กับเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน พื้นที่ในเขตนี้มีความเหมาะสมสำหรับการเกษตรแบบผสมผสานโดยเฉพาะในช่วงที่ปาล์มน้ำมันอายุน้อยยังไม่ให้ผลผลิต หรือเกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นต้น และภาครัฐควรให้ความรู้ความเข้าใจกับเกษตรกรโดยแนะนำว่าไม่ควรปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชชนิดอื่น หรือถ้าต้องการเปลี่ยนชนิดพืชควรเป็นพืชที่มีผลตอบแทนดีกว่า

3) พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันในพื้นที่ไม่มีความเหมาะสม (S3 และ N) และปัจจุบันเกษตรกรยังคงใช้ที่ดินปลูกปาล์มน้ำมันอยู่ ทั้งนี้ควรให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่ทำกินในพื้นที่นี้ โดยสนับสนุนการปรับโครงสร้างที่ดิน ปรับปรุงบำรุงดินสนับสนุนแหล่งน้ำ ให้เกษตรกรเลือกปลูกพืชชนิดใหม่ที่มีความเหมาะสม และปาล์มน้ำมันเป็นพืชยืนต้นอายุประมาณ 20-25 ปี การปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชชนิดอื่นจึงเป็นเรื่องยากในกรณีที่ปาล์มน้ำมันหมดอายุ ลงทุนน้อยกว่าและให้ผลตอบแทนที่ดี ส่งเสริมสินค้าเกษตรชนิดอื่น ๆ ที่สามารถปลูก เลี้ยง หรืออยู่ร่วมกันได้ในสวนปาล์มน้ำมัน ตามความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่ ทั้งนี้เกษตรกรสามารถเข้าโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map) เป็นต้น

4) **พื้นที่ที่มีศักยภาพหรือมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกปาล์มน้ำมัน** แต่ปัจจุบันเกษตรกรไม่ได้ใช้พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน พบว่า เกษตรกรปลูกพืชอื่นทดแทน เช่น ยางพารา ข้าว มะพร้าว เป็นต้น ทั้งนี้หากพืชที่ปลูกเป็นพืชไร่ ในอนาคตสามารถกลับมาปลูกปาล์มน้ำมันได้อีก แต่หากเป็นไม้ผลหรือไม้ยืนต้น การกลับมาปลูกปาล์มน้ำมันอาจเป็นเรื่องยาก โดยเฉพาะการปลูกไม้ผล เช่น ทุเรียน ที่ปัจจุบันราคาดี แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาต้นทุนการผลิตและราคาผลผลิตร่วมด้วย

ห้องสมุดกรมพัฒนาที่ดิน

4.4 มะพร้าว

1) พื้นที่ปลูกมะพร้าวที่มีความเหมาะสมสูง (S1) และปัจจุบันยังปลูกมะพร้าวอยู่ มีเนื้อที่ 276 ไร่ มีพื้นที่ปลูกในเขตอำเภอรามัน อำเภอเมืองยะลา อำเภอกรงปินัง คณะอนุกรรมการพัฒนาที่ดินจังหวัดเห็นควรให้มีการเสนอแผนการใช้ที่ดิน โดยส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกมะพร้าวพันธุ์ดีในพื้นที่เหมาะสมสูงต่อการปลูกมะพร้าว โดยสร้างทางเลือกในการพัฒนาการผลิตมะพร้าวตามความต้องการของแหล่งผลิตโดยอาจคัดเลือกพันธุ์ดีในท้องถิ่น มีการปลูกมะพร้าวทดแทนในพื้นที่สวนที่อายุมาก เพื่อสงวนให้เป็นแหล่งผลิตมะพร้าวสำคัญของจังหวัด ส่งเสริมและพัฒนาความรู้ในการบริหารจัดการระบบการผลิตมะพร้าว ตลอดจนเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมะพร้าวให้มีผลผลิตต่อพื้นที่สูง มีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภค โดยต้องรักษาระดับผลผลิตต่อไร่ไม่ต่ำกว่า 1,000 กิโลกรัมต่อไร่ มีการส่งเสริมให้ความรู้ในการพัฒนาคุณภาพสินค้า หรือเพิ่มมูลค่าสินค้า และมีการจัดการดิน ปุ๋ย พันธุ์มะพร้าวที่ทนต่อโรคแมลง โดยรวมกลุ่มเป็นเกษตรแปลงใหญ่ พัฒนาต่อยอดการตลาดในประเทศและต่างประเทศแบบครบวงจร มีการสนับสนุนแหล่งเงินทุนในการแปรรูป และการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices : GAP) จากหน่วยงานภาครัฐ นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเป็นฟาร์มหรือแปลงเกษตรอัจฉริยะ โดยสร้างหรือนำนวัตกรรมและวิทยาการสมัยใหม่มาใช้ในการเกษตรใช้เทคโนโลยีเกษตรที่มีความแม่นยำทั้งแปลงผลิตพืช เพื่อให้ได้ผลผลิตตรงตามความต้องการ ควบคุมคุณภาพผลผลิตมะพร้าวให้คงที่ และสามารถวางแผนระบบการตลาดดีขึ้น

2) พื้นที่ปลูกมะพร้าวที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) และปัจจุบันยังปลูกมะพร้าวอยู่ มีเนื้อที่ 1,434 ไร่ อยู่ในเขตอำเภอรามัน อำเภอยะหา และอำเภอเมืองยะลา พัฒนาประสิทธิภาพการผลิตในรูปแบบแปลงใหญ่ สนับสนุนการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อพัฒนาศักยภาพของที่ดินให้มีความเหมาะสมต่อการปลูกมะพร้าวมากยิ่งขึ้น สนับสนุนมะพร้าวพันธุ์ดีที่ทนต่อโรคแมลง ให้ความรู้ในการกำจัดโรคแมลงศัตรูมะพร้าวที่เหมาะสม สนับสนุนการจัดตั้งแหล่งรับซื้อผลผลิตมะพร้าวในพื้นที่ และเชื่อมโยงการตลาด โดยมีตลาดรับซื้อผลผลิตมะพร้าวสำรอง ที่สามารถรองรับผลผลิตทางการเกษตรในช่วงที่ผลผลิตล้นตลาด หรือเกินกำลังผลิตของโรงงานแปรรูปในพื้นที่ใกล้เคียง พัฒนาสถาบันเกษตรกรให้เข้มแข็ง และเป็น Smart Farmer โดยนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเป็นฟาร์มหรือแปลงเกษตรอัจฉริยะ

3) พื้นที่ปลูกมะพร้าวในพื้นที่ไม่มีความเหมาะสม (S3 และ N) และปัจจุบันเกษตรกรยังคงใช้ที่ดินปลูกมะพร้าวอยู่ ให้ความรู้เกษตรกรในการปรับเปลี่ยนชนิดพืชให้เหมาะสมตรงตามศักยภาพของพื้นที่ โดยสนับสนุนให้เข้าร่วมโครงการต่าง ๆ เช่น Zoning by Agri-Map เป็นต้น พร้อมทั้งจัดระบบการผลิตและการบริหารจัดการดิน น้ำ ปุ๋ย ที่เหมาะสมสำหรับมะพร้าว การสนับสนุนแหล่งน้ำ และการส่งเสริมให้ความรู้ในการปรับปรุงบำรุงดิน และการทำเกษตรผสมผสาน

ห้องสมุดกรมพัฒนาที่ดิน

4) พื้นที่ที่มีศักยภาพหรือมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกมะพร้าว แต่ปัจจุบันเกษตรกรไม่ได้ใช้พื้นที่ปลูกมะพร้าว ส่วนใหญ่มีการปลูกพืชชนิดต่าง ๆ เช่น ข้าว ยางพารา เป็นต้น ในกรณีที่ปลูกไม้ยืนต้นชนิดอื่น หรือมีการปลูกไม้ผลชนิดอื่น การปรับเปลี่ยนพื้นที่ดังกล่าวมาปลูกมะพร้าวเป็นเรื่องยาก เนื่องจากมะพร้าวเป็นพืชที่ใช้เวลานานกว่าจะให้ผลผลิตที่คุ้มทุน

ห้องสมุดกรมพัฒนาที่ดิน

เอกสารอ้างอิง

กรมการปกครอง. 2556. **ขอบเขตการปกครอง.** (ไฟล์ข้อมูล).

กรมการปกครอง. 2563. **ข้อมูลสถิติประชากร.** (ไฟล์ข้อมูล).

กรมชลประทาน. 2564. **พื้นที่ชลประทาน พ.ศ. 2564.** (ไฟล์ข้อมูล).

กรมทรัพย์สินทางปัญญา. 2554. **ประกาศกรมทรัพย์สินทางปัญญา เรื่อง การขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ กล้วยหินบันนังสตา ทะเบียนเลขที่ สช 54100037.** 15 พฤศจิกายน 2554.

กรมทรัพย์สินทางปัญญา. 2559. **ประกาศกรมทรัพย์สินทางปัญญา เรื่อง การขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ลองกองตันหยงมัส ทะเบียนเลขที่ สช 59100084.** 27 ธันวาคม 2559.

กรมพัฒนาที่ดิน. 2561. **การใช้ที่ดินจังหวัดยะลา พ.ศ. 2561.** (ไฟล์ข้อมูล).

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2563. **ข้อมูลทะเบียนเกษตรกร พ.ศ. 2563.** (ไฟล์ข้อมูล).

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2564. **ทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร พ.ศ. 2564.** (ไฟล์ข้อมูล).

ห้องสมุดกรมพัฒนาที่ดิน

ห้องสมุดกรมพัฒนาที่ดิน

ภาคผนวก

ห้องสมุดกรมพัฒนาที่ดิน

ห้องสมุดกรมพัฒนาที่ดิน

ตารางผนวกที่ 1 ข้อมูลตำบลจำแนกรายอำเภอ จังหวัดยะลา

ลำดับ	อำเภอ	ตำบล
1	กรงปินัง	กรงปินัง
2		ปุโรง
3		สะเอะ
4		ห้วยกระทิง
5	กาบัง	กาบัง
6		บาละ
7	ธารโต	คีรีเขต
8		ธารโต
9		บ้านแหร
10		แม่หวาด
11	บันนังสตา	เขื่อนบางลาง
12		ตลิ่งชัน
13		ตาเนาะปูเต๊ะ
14		ถ้ำทะลุ
15		บันนังสตา
16		บาเจาะ
17	เบตง	ตะเนาะแมเราะ
18		ธารน้ำทิพย์
19		เบตง
20		ยะรม
21		อัยเยอร์เวง
22	เมืองยะลา	ตาเซะ
23		ท่าสาป
24		บันนังสาเรง
25		บุดี
26		เปาะเส้ง
27		พร่อน
28		ยะลา
29		ยุโป
30		ลำพะยา
31		ลำใหม่
32		ลิดล

ห้องสมุดกรมพัฒนาที่ดิน

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

ลำดับ	อำเภอ	ตำบล
33	เมืองยะลา (ต่อ)	สะเตง
34		สะเตงนอก
35		หน้าถ้ำ
36	ยะหา	กาตอง
37		ตาชี
38		บาโงยซิแน
39		บาโร๊ะ
40		ปะแต
41		ยะหา
42		ละแอ
43	รามัน	กอตอตือร๊ะ
44		กายูบอเกาะ
45		กาลอ
46		กาลูปัง
47		เกะรอ
48		โกตาบารู
49		จะกว๊ะ
50		ตะโล๊ะหะลอ
51		ท่าธง
52		เนินงาม
53		บาโงย
54		บาลอ
55		บือมัง
56		ยะต๊ะ
57		วังพญา
58		อาซ่อง
รวม	**8**	**58**

ที่มา: กรมการปกครอง, 2556

ห้องสมุดกรมพัฒนาที่ดิน

ชุดดิน ลำแก่น **Series** Lam **กลุ่มชุดดินที่** 32

สภาพพื้นที่ ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีความลาดชัน 1-5 %

ภูมิสัณฐาน สันดินริมน้ำของที่ราบน้ำท่วมถึง

วัตถุต้นกำเนิดดิน ตะกอนน้ำพา

การระบายน้ำ ดีปานกลางถึงดี

สภาพซึมผ่านได้ของน้ำ ปานกลาง **การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน** ปานกลาง

ลักษณะสมบัติของดิน ดินทรายแป้งละเอียดลึกมาก ดินบนมีเนื้อดินเป็นดินร่วนหรือดินร่วนปนทรายแป้ง มีสีน้ำตาลหรือสีน้ำตาลปนเทา ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดปานกลาง (pH 4.5-6.0) ดินล่างมีเนื้อดินเป็นดินร่วนหรือดินร่วนปนดินเหนียว มีสีน้ำตาลปนเหลือง ชั้นดินถัดไปภายในความลึก 150 ซม.จากผิวดิน มีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทราย ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดจัด (pH 5.0-5.5)

ข้อจำกัด ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ในฤดูฝนอาจมีน้ำท่วมบ่าและแช่ขัง

ข้อเสนอแนะ เหมาะสมดีสำหรับการปลูกพืชไร่ ไม้ยืนต้น ไม้ผล ยางพารา และปาล์มน้ำมัน มีข้อจำกัดเล็กน้อยที่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ควรมีการปรับปรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสดหรือปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีและปุ๋ยอินทรีย์น้ำ พด.2 ปลูกพืชคลุมดิน ทำแนวรั้วหญ้าแฝกหรือฐานหญ้าแฝกเฉพาะต้น พัฒนาแหล่งน้ำไว้ใช้ในช่วงที่พืชขาดน้ำ

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรียวัตถุ	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน	ความอิ่มตัวเบส	ฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์	โพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน
	0-25	สูง	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง
	25-50	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ
	50-100	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ

ภาพที่ 1 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินลำแก่น

ห้องสมุดกรมพัฒนาที่ดิน

ชุดดิน นาทอน **Series** Ntn **กลุ่มชุดดินที่** 53

สภาพพื้นที่ ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยถึงลูกคลื่นลอนชัน มีความลาดชัน 5-20 %

ภูมิสัณฐาน พื้นที่เหลือค้างจากการกัดกร่อน

วัตถุต้นกำเนิดดิน การสลายตัวผุพังอยู่กับที่ และ/หรือ เคลื่อนย้ายมาในระยะทางไม่ไกลนัก ของหินตะกอนเนื้อละเอียดหรือหินในกลุ่ม

การระบายน้ำ ดี

การซึมผ่านได้ของน้ำ ปานกลางถึงเร็ว **การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน** ปานกลางถึงเร็ว

ลักษณะสมบัติของดิน เป็นดินลึกปานกลาง ดินบนมีเนื้อดินเป็นดินร่วนหรือดินร่วนปนทรายแป้ง สีน้ำตาล ดินล่างมีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนดินเหนียวถึงดินเหนียว มีสีน้ำตาลหรือน้ำตาลปนเหลืองและมีสีผสมของหินดินดานผุ (weathered shale) ภายในความลึกระหว่าง 50-100 ซม.จากผิวดิน ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดจัด (pH 4.5-5.5) ตลอดหน้าตัดดิน

ข้อจำกัด เป็นดินที่มีความลาดชันสูงและความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ

ข้อเสนอแนะ เนื่องจากชุดดินนี้พบในบริเวณที่มีความลาดชัน การใช้ประโยชน์ของพื้นที่ดินบริเวณนี้ต้องมีการอนุรักษ์ดินและน้ำโดยการทำขั้นบันไดและปลูกพืชคลุมดินเพื่อป้องกันการกร่อนของดินและรักษาความชื้นในดิน การใช้ปุ๋ยเคมีควรให้แต่น้อยและบ่อยครั้ง

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรียวัตถุ	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน	ความอิ่มตัวเบส	ฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์	โพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน
	0-25	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ
	25-50	ปานกลาง	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ
	50-100	ปานกลาง	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ

ภาพที่ 2 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินนาทอน

ห้องสมุดกรมพัฒนาที่ดิน

ชุดดิน รือเสาะ **Series** Ro **กลุ่มชุดดินที่** 32

สภาพพื้นที่ ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีความลาดชัน 1-5 %

ภูมิสัณฐาน ตะพักลำน้ำ

วัตถุต้นกำเนิดดิน ตะกอนน้ำพา

การระบายน้ำ ดี

การซึมผ่านได้ของน้ำ เร็วถึงปานกลาง **การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน** ปานกลาง

ลักษณะสมบัติของดิน เป็นดินลึกมาก ดินบนมีเนื้อดินเป็นดินร่วนถึงดินร่วนปนดินเหนียว สีน้ำตาลหรือน้ำตาลปนเหลือง ดินล่างมีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนดินเหนียวหรือดินร่วนเหนียวปนทรายแป้งมีสีน้ำตาลหรือน้ำตาลปนเหลือง พบเกล็ดแร่ไมกาตลอด ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดปานกลาง (pH 4.5-6.0) ตลอดหน้าตัดดิน

ข้อจำกัด ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำและมักขาดน้ำในช่วงที่ฝนทิ้งช่วงนานๆ

ข้อเสนอแนะ เป็นดินที่เหมาะสมในการทำสวนผลไม้ แต่ดินมีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ จึงจำเป็นต้องมีการใช้ปุ๋ยเคมี เพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน และในบริเวณนี้เป็นแหล่งปลูกผลไม้ที่สำคัญของภาคใต้ ในบางช่วงของปีต้องมีการชลประทานเข้าช่วย ส่วนในบริเวณพื้นที่ค่อนข้างต่ำ ในปีที่มีฝนตกชุกและหนักอาจประสบปัญหาน้ำท่วมอย่างฉับพลันและอาจทำให้พืชที่ปลูกเกิดความเสียหายได้

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรียวัตถุ	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน	ความอิ่มตัวเบส	ฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์	โพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน
	0-25	สูง	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	สูง	ปานกลาง
	25-50	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ
	50-100	สูง	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง

ภาพที่ 3 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินรือเสาะ

ห้องสมุดกรมพัฒนาที่ดิน

ชุดดิน ท่าแซะ **Series** Te **กลุ่มชุดดินที่** 34

สภาพพื้นที่ ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยถึงลูกคลื่นลอนลาด มีความลาดชัน 2-12 %

ภูมิสัณฐาน ตะพักลำน้ำ

วัตถุต้นกำเนิดดิน ตะกอนน้ำพา

การระบายน้ำ ดี

การซึมผ่านได้ของน้ำ ปานกลางถึงเร็ว **การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน** เร็ว

ลักษณะสมบัติดิน เป็นดินลึกมาก ดินบนมีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทราย มีสีน้ำตาล ดินล่างมีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทรายถึงดินร่วนเหนียวปนทราย มีสีน้ำตาลถึงสีเหลืองปนน้ำตาล ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดจัด (pH 4.5-5.5) ในดินบนแล้วลดลงตามความลึก

ข้อจำกัด ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำและเนื้อดินเป็นดินปนทราย

ข้อเสนอแนะ ดินมีความเหมาะสมสำหรับปลูกยางพาราและทำสวนผลไม้ แต่ต้องมีการใช้ปุ๋ยเคมีเพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน และในช่วงที่ฝนทิ้งช่วงนาน ๆ ควรมีการชลประทานเข้าช่วย

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรียวัตถุ	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน	ความอิ่มตัวเบส	ฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์	โพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน
	0-25	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ
	25-50	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ
	50-100	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ

ภาพที่ 4 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินท่าแซะ

ห้องสมุดกรมพัฒนาที่ดิน

ชุดดิน ยะลา **Series** Ya **กลุ่มชุดดินที่** 45

สภาพพื้นที่ ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยถึงเนินเขา มีความลาดชัน 2-20 %

ภูมิสัณฐาน ตะพักลำน้ำระดับสูง

วัตถุต้นกำเนิดดิน ตะกอนน้ำพา

การระบายน้ำ ดี

การซึมผ่านได้ของน้ำ เร็ว **การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน** เร็ว

ลักษณะและสมบัติดิน เป็นดินตื้นมาก ดินบนมีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทราย สีน้ำตาล ดินล่างตอนบนมีเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทรายถึงดินร่วนเหนียวปนทรายปนก้อนกรวด ดินล่างมีสีน้ำตาลหรือสีแดงปนเหลืองหรือแดง เนื้อดินเป็นดินเหนียวปนทรายหรือดินเหนียวที่มีก้อนกรวดกลมพวกหินทราย ควอร์ตไซต์ปะปนมาก ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดจัด(pH 4.5-5.5) ตลอดหน้าตัดดิน

ข้อจำกัด เป็นดินตื้นมาก ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ และสภาพพื้นที่มีความลาดชัน

ข้อเสนอแนะ เป็นดินที่ไม่ค่อยเหมาะสมต่อการเพาะปลูก เนื่องจากเป็นดินตื้นมาก ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำและสภาพพื้นที่ค่อนข้างมีความลาดชัน ควรปล่อยไว้ให้เป็นป่าตามธรรมชาติ การนำที่ดินนี้มาใช้ในการเพาะปลูก ต้องมีการจัดการเป็นพิเศษ โดยการขุดหลุมปลูกพืชคลุมดินและใช้ปุ๋ยเคมี เป็นต้น

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรียวัตถุ	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน	ความอิ่มตัวเบส	ฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์	โพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน
	0-25	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	สูง	ปานกลาง
	25-50	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	สูง	ต่ำ
	50-100	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ

ภาพที่ 5 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินยะลา

ห้องสมุดกรมพัฒนาที่ดิน

ตารางผนวกที่ 2 พื้นที่ชลประทานจำแนกรายอำเภอ ตำบล จังหวัดยะลา

อำเภอ	พื้นที่ (ไร่)	ตำบล	พื้นที่ (ไร่)
เมืองยะลา	15,931	ตาเซะ	8,203
		บุดี	3,503
		ยุโป	4,014
		สะเตง	211
รามัน	476	บาโงย	476
รวม	**16,407**		**16,407**

ที่มา: กรมชลประทาน, 2564

ตารางผนวกที่ 3 ระดับน้ำเก็บกักของอ่างเก็บน้ำ จังหวัดยะลา

หน่วย: ล้าน ลบ.ม.

ลำดับที่	อ่างเก็บน้ำ	ประเภทอ่าง	อำเภอ	ตำบล	ระดับน้ำต่ำสุด	ระดับน้ำเก็บกัก
1	อ่างเก็บน้ำบางลาง	ใหญ่	บันนังสตา	เขื่อนบางลาง	276	1,454
		รวม			**276**	**1,454**

ที่มา: กรมชลประทาน, 2564

ตารางผนวกที่ 4 พื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินจำแนกรายอำเภอ ตำบล จังหวัดยะลา

อำเภอ/ตำบล	เนื้อที่ (ไร่)
อำเภอกาบัง	**21,388**
บาละ	11,198
กาบัง	10,190
อำเภอกรงปินัง	**2,205**
ห้วยกระทิง	1,704
สะเอะ	501
อำเภอบันนังสตา	**692**
บันนังสตา	692
อำเภอเบตง	**10,297**
อัยเยอร์เวง	5,700
ตาเนาะแมเราะ	4,578
ยะรม	19

ห้องสมุดกรมพัฒนาที่ดิน

ตารางผนวกที่ 4 (ต่อ)

อำเภอ/ตำบล	เนื้อที่ (ไร่)
อำเภอยะหา	**13,163**
บาโร๊ะ	7,349
ปะแต	4,987
ตาชี	827
อำเภอรามัน	**16,191**
กาลอ	7,766
บือมัง	2,636
บาลอ	2,010
ยะต๊ะ	1,928
เกาะรอ	1,368
กายูบอเกาะ	483
รวม	**63,936**

ที่มา: https://agri-map-online.moac.go.th/, 2664

ตารางผนวกที่ 5 กิจกรรมการเกษตรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จังหวัดยะลา

ลำดับ	กิจกรรมการเกษตร	เกษตรกร (ราย)	เนื้อที่ (ไร่)
1	ยางพารา	40,684	585,305
2	ทุเรียน	8,706	43,739
3	ข้าวนาปี	4,071	16,395
4	ลองกอง	3,859	7,094
5	ปาล์มน้ำมัน	1,160	6,873
6	มังคุด	1,556	3,158
7	มะพร้าว	922	1,506
8	มะนาว	643	947
9	กล้วยหิน	430	944
10	ส้มเขียวหวาน	32	457
11	สะตอ	258	367
12	ข้าวโพดหวาน	229	324
13	เงาะ	361	301
14	หญ้าเลี้ยงสัตว์	138	281
15	กล้วยน้ำว้า	240	225
16	กาแฟ	68	186
17	ไม้ยืนต้นอื่น ๆ	42	137
	รวม	**63,399**	**668,237**

หมายเหตุ: ข้อมูลทะเบียนเกษตรกรปี 2563

ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร, 2563

ห้องสมุดกรมพัฒนาที่ดิน

ตารางผนวกที่ 6 ทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร จังหวัดยะลา

ลำดับ	ชนิด	เกษตรกร (ราย)	เนื้อที่ (ไร่)	อำเภอ
1	ส้มแขก	5	213	เมืองยะลา กาบัง
2	กฤษณา	2	21	เมืองยะลา
3	พริกไทย	3	19	เมืองยะลา บันนังสตา
4	กานพลู	1	7	รามัน
5	บอระเพ็ด	1	2	เมืองยะลา
	รวม	**12**	**262**	

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2564

ตารางผนวกที่ 7 โรงงานและแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตร จังหวัดยะลา

โรงงานอุตสาหกรรม แหล่งรับซื้อ และสหกรณ์การเกษตร	จำนวน (แห่ง)	โรงงานด้านเกษตร	จำนวน (แห่ง)
-	-	โรงงานด้านการเกษตรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	12
รวม	**-**	**รวม**	**12**

ที่มา: https://agri-map-online.moac.go.th/, 2564

ห้องสมุดกรมพัฒนาที่ดิน

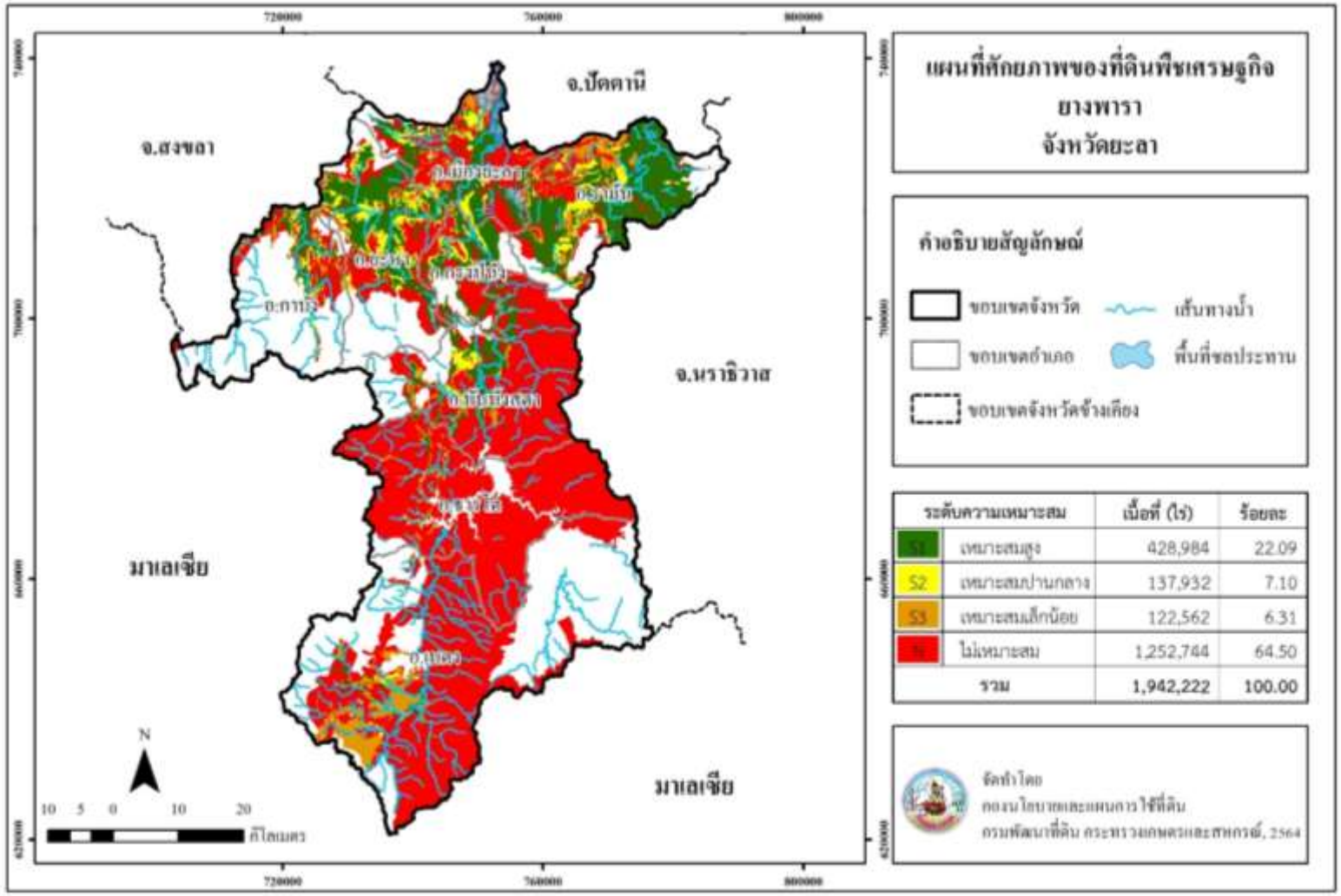

ภาพที่ 6 ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจยางพารา จังหวัดยะลา

ห้องสมุดกรมพัฒนาที่ดิน

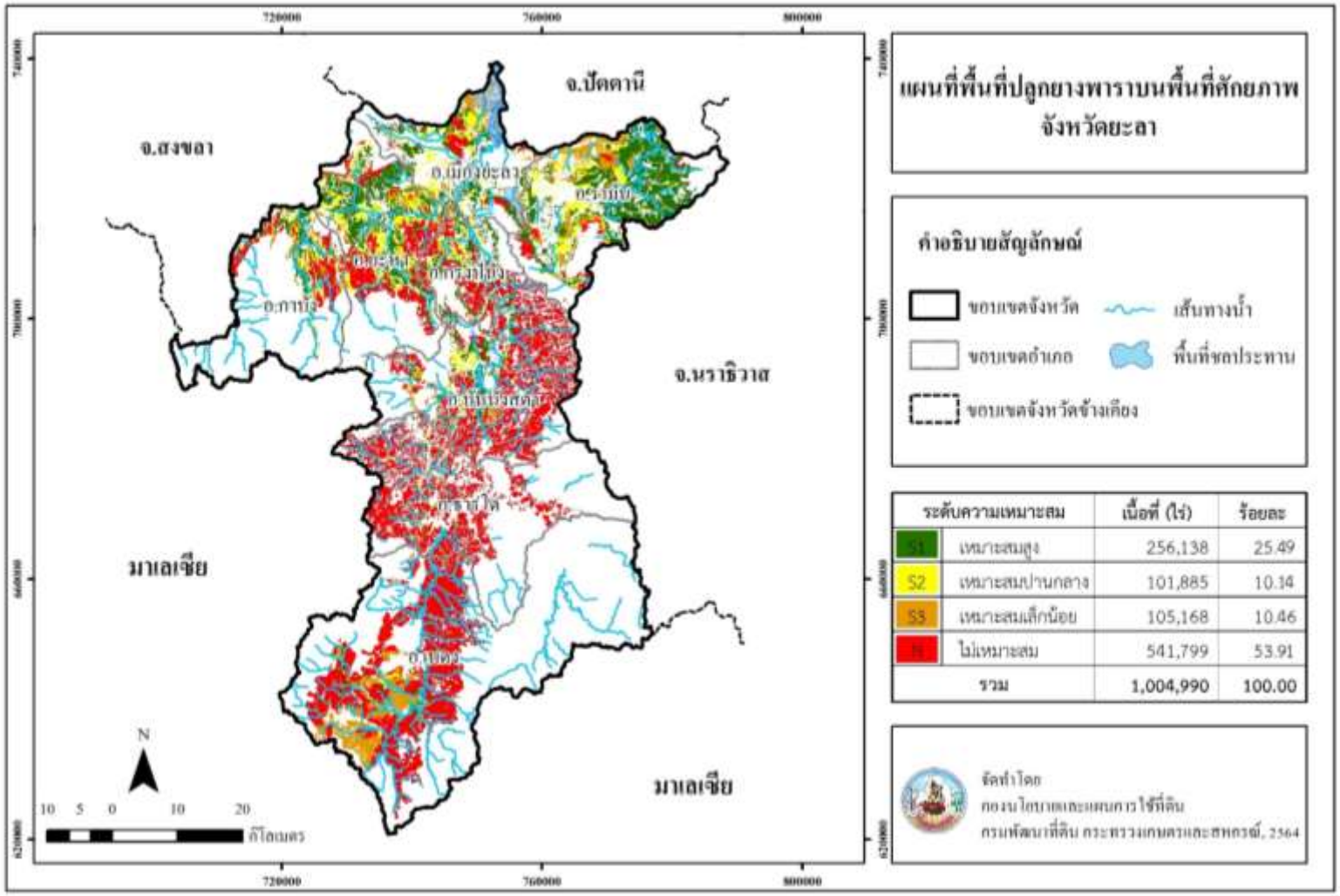

ภาพที่ 7 พื้นที่ปลูกยางพาราบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดยะลา

ห้องสมุดกรมพัฒนาที่ดิน

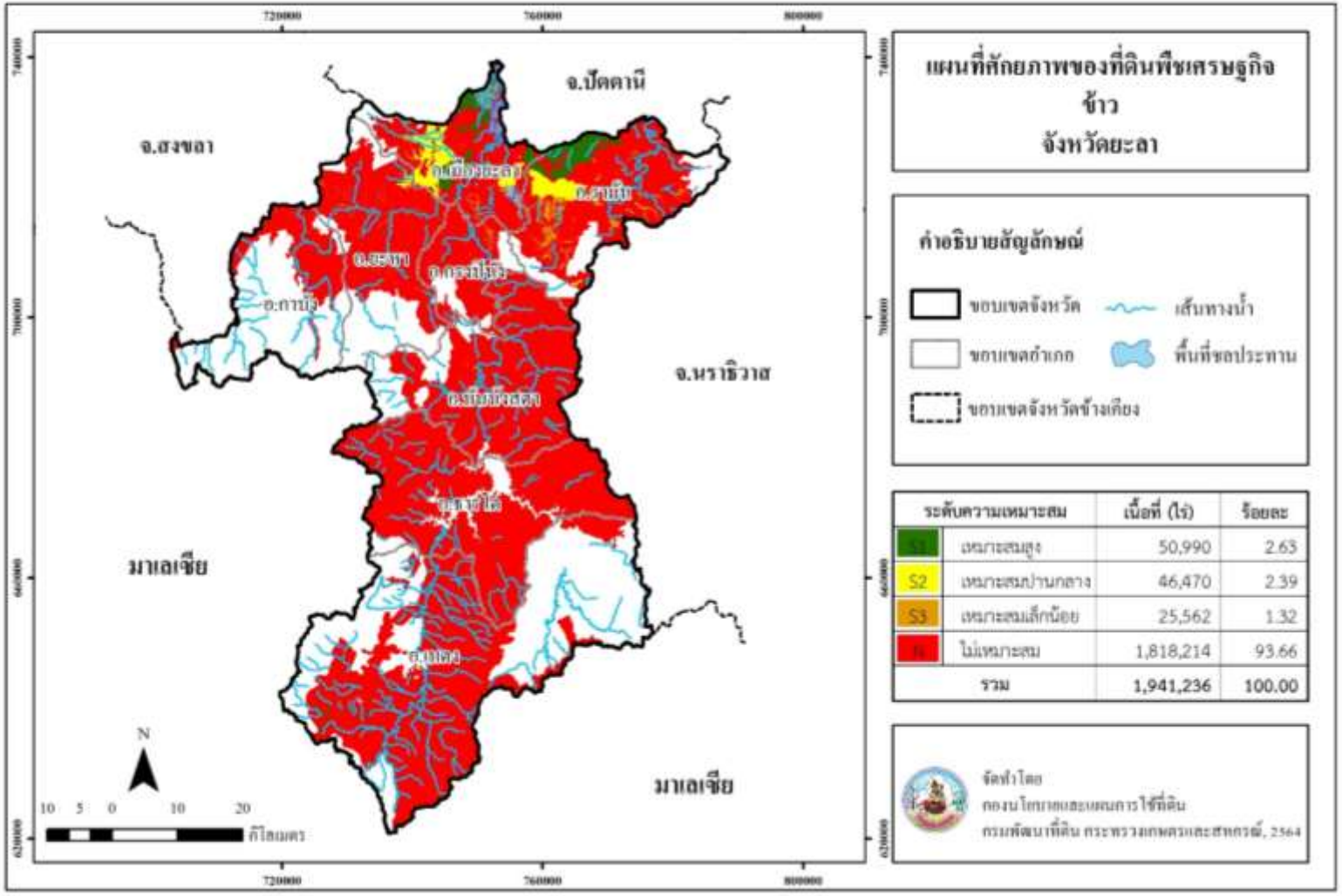

ภาพที่ 8 ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจข้าว จังหวัดยะลา

ห้องสมุดกรมพัฒนาที่ดิน

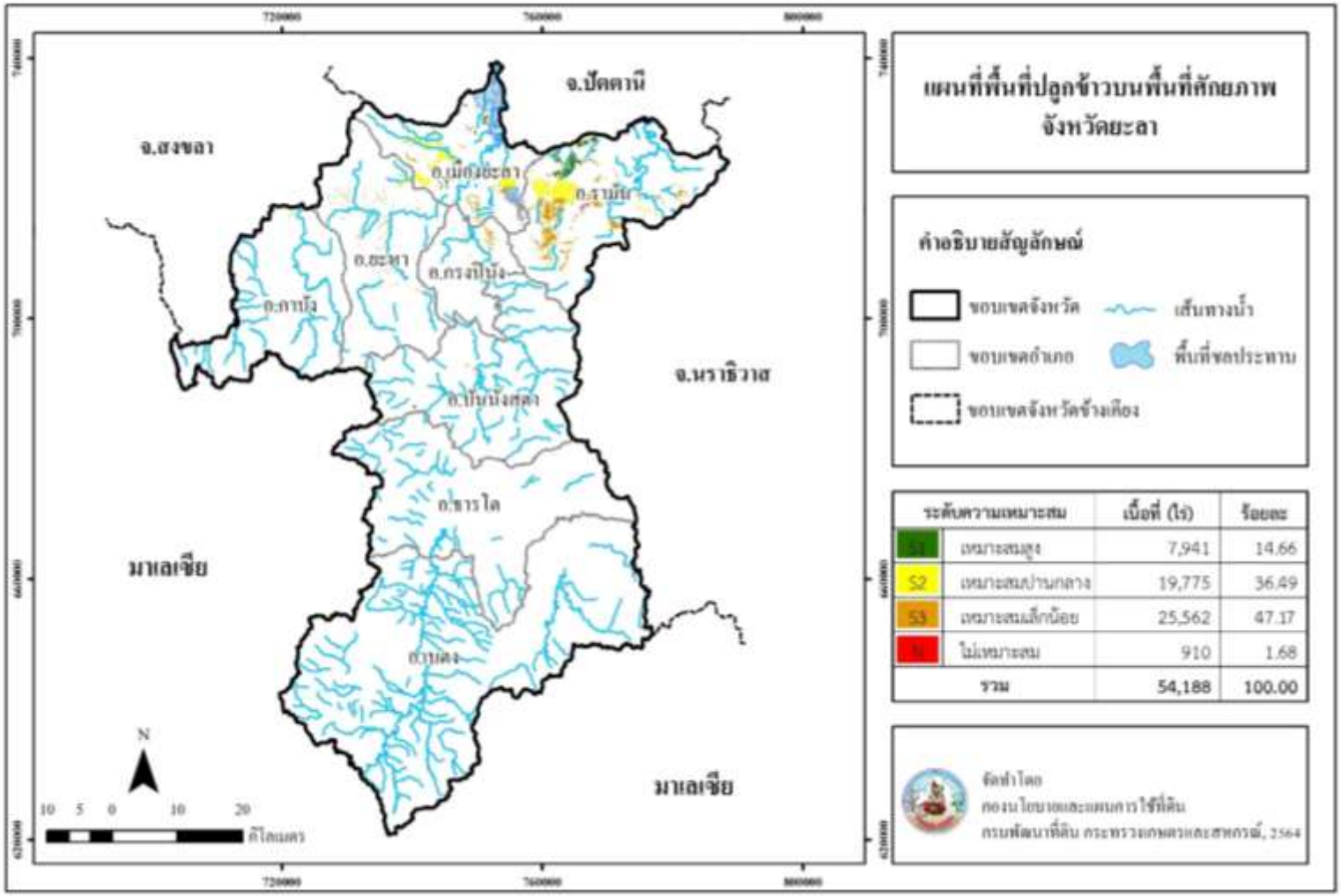

ภาพที่ 9 พื้นที่ปลูกข้าวบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดยะลา

ห้องสมุดกรมพัฒนาที่ดิน

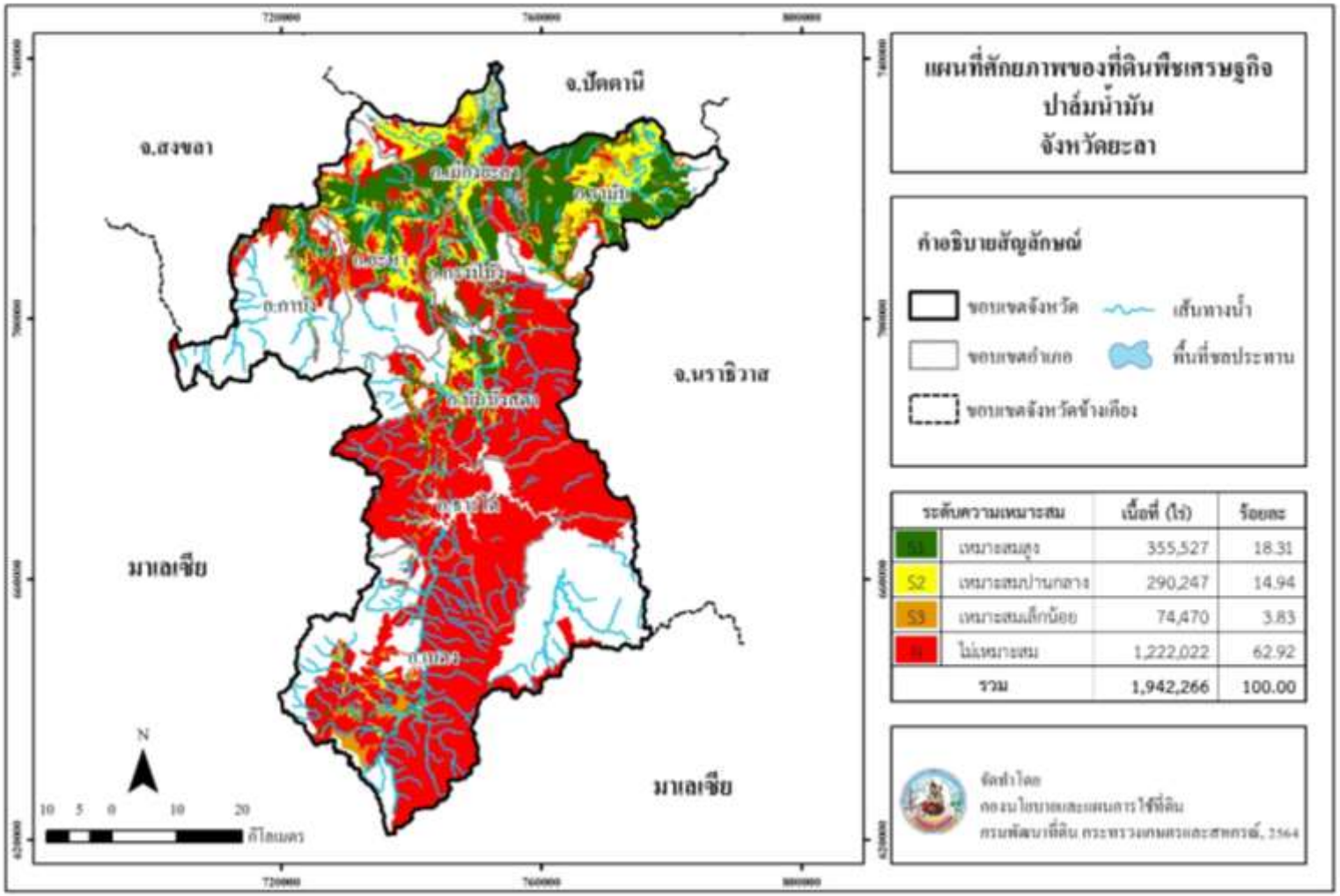

ภาพที่ 10 ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจปาล์มน้ำมัน จังหวัดยะลา

ห้องสมุดกรมพัฒนาที่ดิน

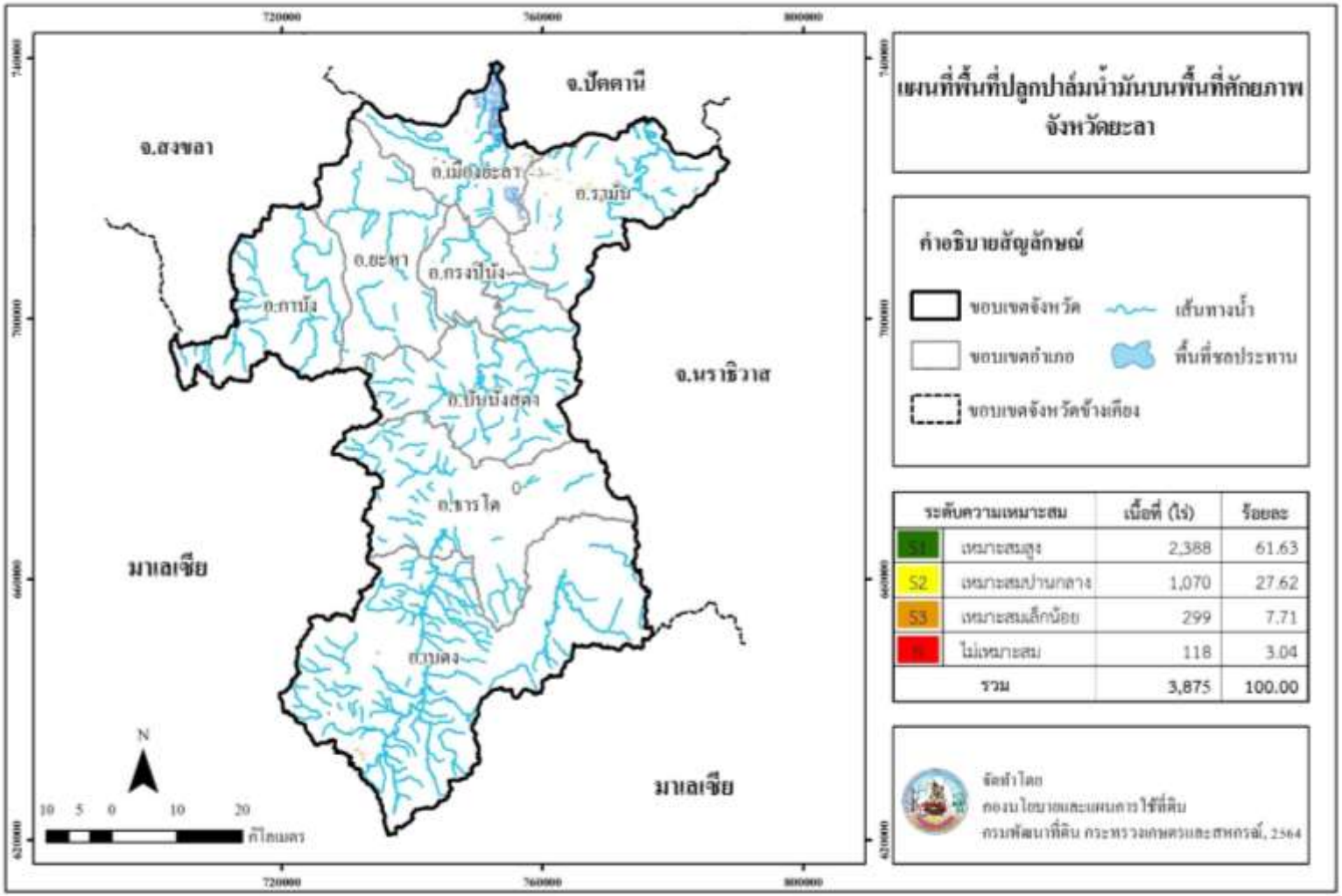

ภาพที่ 11 พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดยะลา

ห้องสมุดกรมพัฒนาที่ดิน

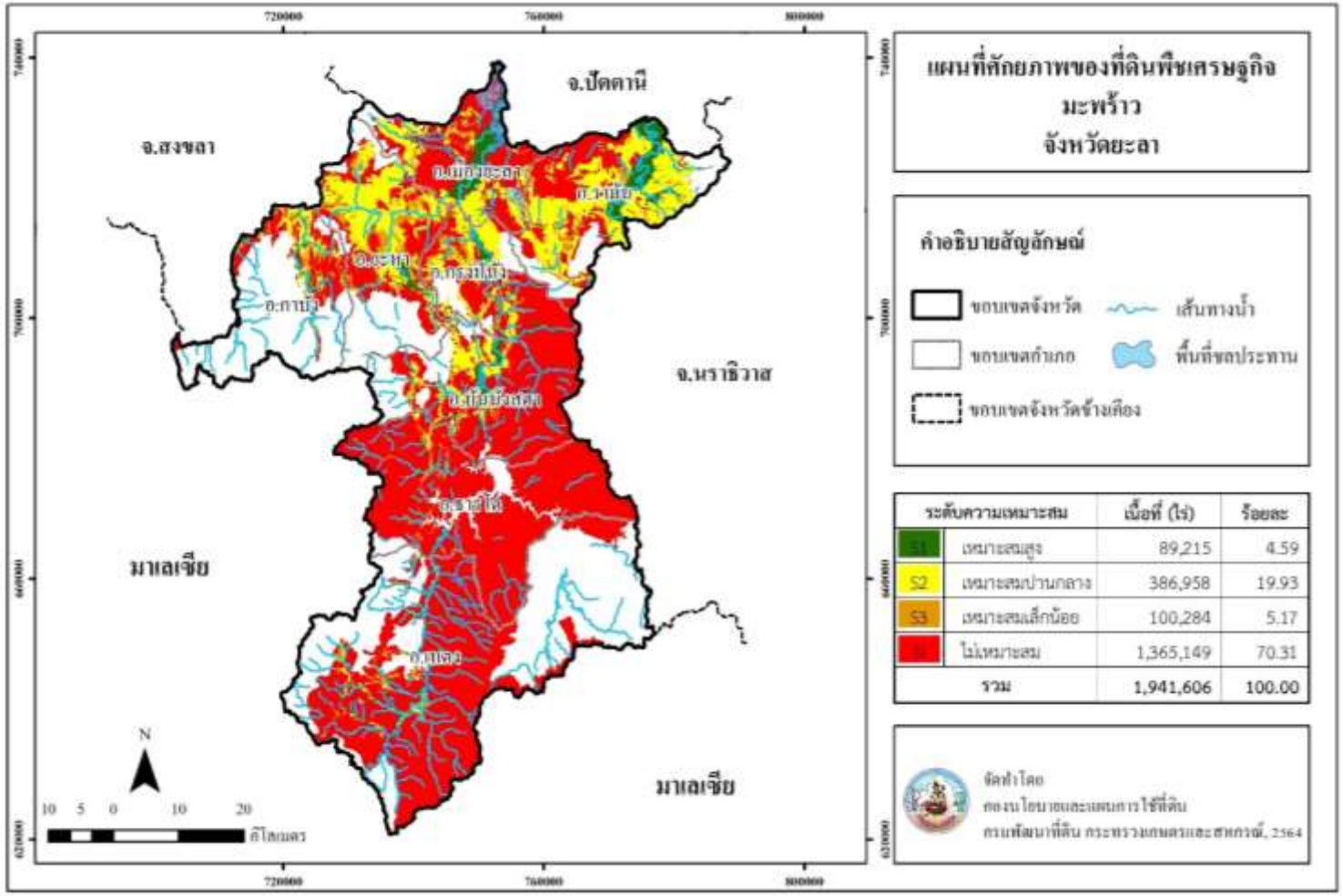

ภาพที่ 12 ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจมะพร้าว จังหวัดยะลา

ห้องสมุดกรมพัฒนาที่ดิน

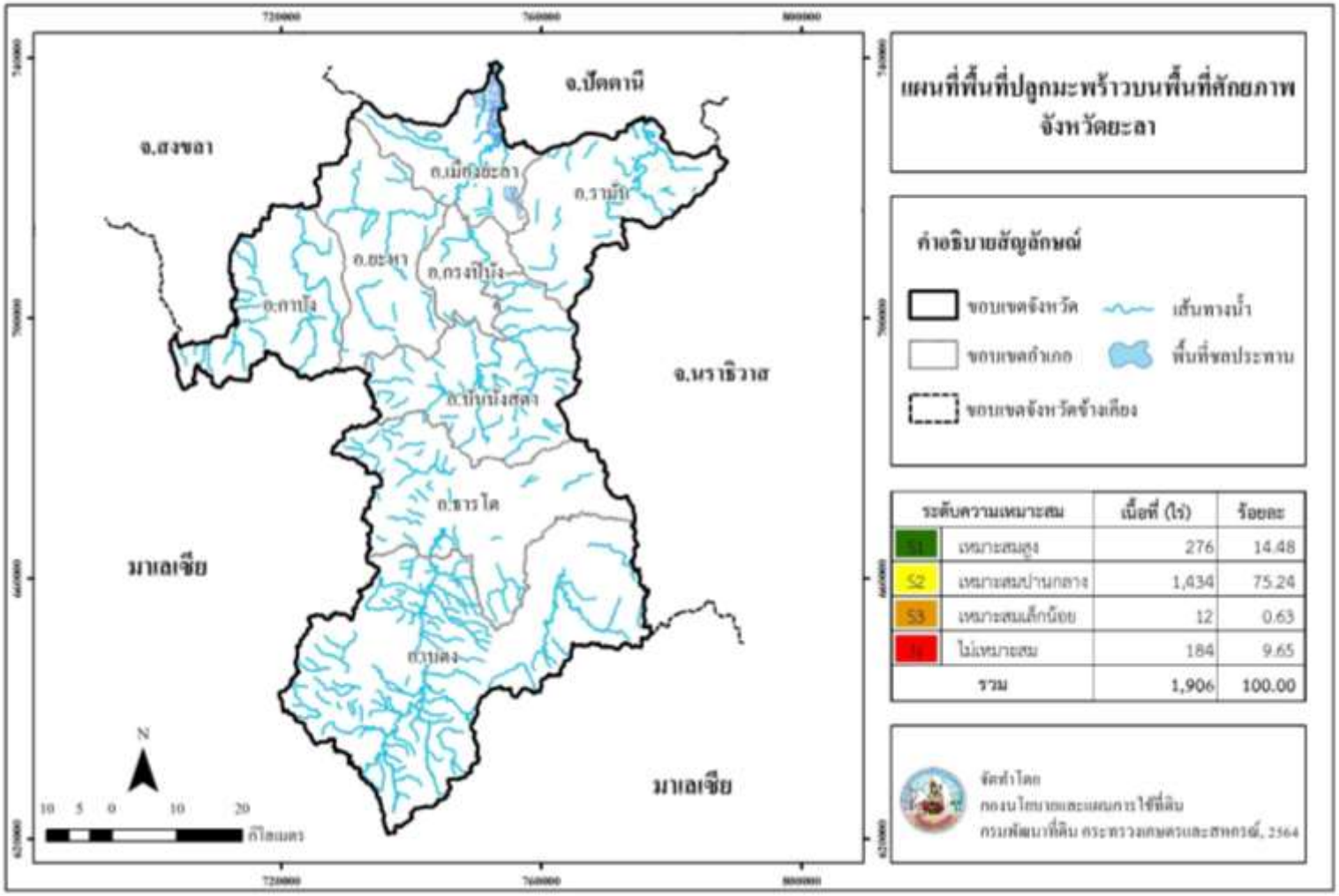

ระดับความเหมาะสม		เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
S1	เหมาะสมสูง	276	14.48
S2	เหมาะสมปานกลาง	1,434	75.24
S3	เหมาะสมเล็กน้อย	12	0.63
N	ไม่เหมาะสม	184	9.65
รวม		1,906	100.00

ภาพที่ 13 พื้นที่ปลูกมะพร้าวบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดยะลา

ห้องสมุดกรมพัฒนาที่ดิน

Land Development Department
2003/61 Phahonyothin Road.
Lard Yao, Chatuchuk, Bangkok 10900
Call Center : 1760
www.ldd.go.th

DOWNLOAD